МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
Головне командування Сухопутних військ Збройних Сил України

НАСТАНОВА
ЗІ СТРІЛЕЦЬКОЇ СПРАВИ

9 - мм ПІСТОЛЕТ МАКАРОВА (ПМ)

Київ 2004

Настанова зі стрілецької справи призначена для підготовки особового складу Збройних Сил України, який має на озброєнні 9-мм пістолет Макарова.

Настанову розроблено в Головному управлінні бойової підготовки Сухопутних військ Збройних Сил України.

ЧАСТИНА І
БУДОВА ПІСТОЛЕТА, ПОВОДЖЕННЯ З НИМ, ДОГЛЯД І ЗБЕРЕЖЕННЯ

РОЗДІЛ 1
Загальні відомості

Призначення та бойові властивості пістолета

1. 9-мм пістолет Макарова (мал. 1) є особистою зброєю нападу та захисту, призначеною для ураження противника на невеликих відстанях.

Мал. 1. Загальний вигляд 9-мм пістолета Макарова

Вогонь із пістолета найбільш ефективний на відстані до 50 м. Убивча сила кулі зберігається до 350 м. Вогонь із пістолета ведеться одиничними пострілами.

Бойова швидкострільність пістолета 30 пострілів за хвилину.

Вага пістолета із спорядженим магазином 810 г.

2. Для стрільби з пістолета застосовуються 9-мм пістолетні патрони. Початкова швидкість польоту кулі 315 м/с. Подача патронів у патронник під час стрільби виконується з магазину ємкістю 8 патронів.

Загальна будова та робота частин пістолета

3. Пістолет, простий за будовою та використанням, малий за своїми розмірами, зручний для носіння і завжди готовий до дії. Пістолет – зброя самозарядна, так як його перезаряджання під час стрільби виконується автоматично. Принцип дії автоматики пістолета заснований на використанні енергії віддачі вільного затвора. Ствол не має зчеплення із затвором. Надійність замикання каналу ствола досягається великою вагою затвора і силою зворотньої пружини. Самовзвідний ударно-спусковий механізм пістолета куркового типу, що забезпечує можливість швидко відкривати вогонь безпосереднім натисканням на хвіст спускового гачка без попереднього взведення курка.

Безпечність поводження з пістолетом забезпечують надійно діючі запобіжники. Пістолет має запобіжник, розташований з лівої сторони затвору.

Окрім того, курок автоматично становиться на запобіжний звід під дією бойової пружини після спуску курка та при відпущеному спусковому гачку.

Курок під дією вигнутого (відбійного) кінця широкого пера бойової пружини повернутий на деякий кут від затвору (це є ”відбій” курка) так що носик шептала находиться спереду запобіжного зводу курка.

Після того як спусковий гачок буде відпущений, спускова тяга під дією вузького пера бойової пружини просунеться в крайнє заднє положення. Важіль зводу і шептало опуститься вниз, шептало під дією своєї пружини притиснеться до курка і автоматично курок стане на запобіжний звід.

4. Пістолет складається з наступних частин і механізмів (мал. 2):

— рамки зі стволом та спусковою скобою;
— затвору з ударником, викидачем та запобіжником;
— зворотньої пружини;
— ударно-спускового механізму;
— рукоятки з гвинтом;
— затворної затримки;
— магазину.

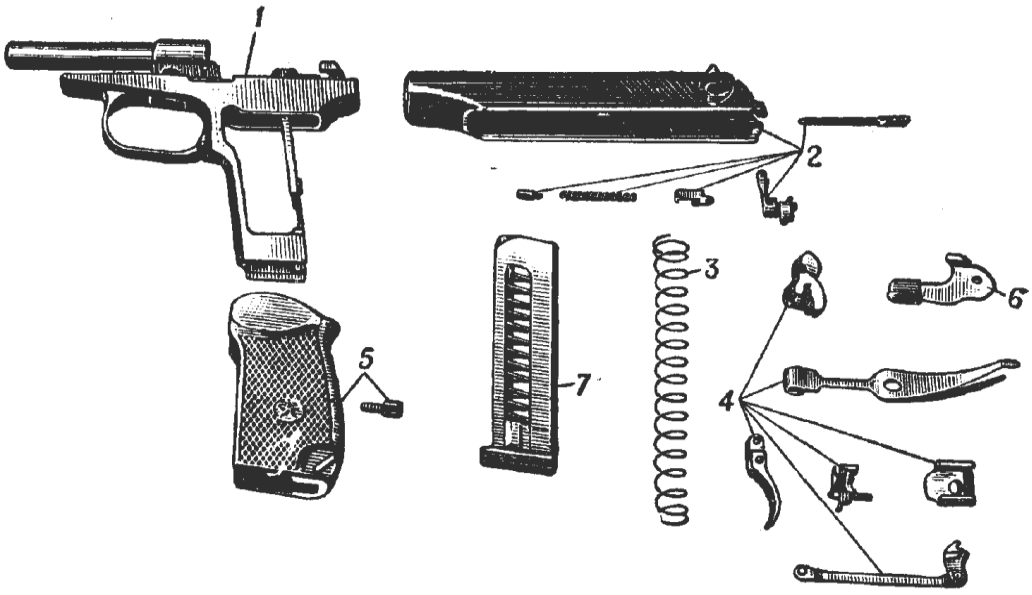

Мал. 2. Основні частини і механізми пістолета:
1 - рамка зі стволом та спусковою скобою; 2 - затвор з ударником, викидачем та запобіжником; 3 - зворотня пружина; 4 - частини ударно-спускового механізму; 5 - рукоятка з гвинтом; 6 - затворна затримка; 7 - магазин.

До кожного пістолета надається приладдя: запасний магазин, протирка, кобура та пістолетний ремінець.

5. Для виконання пострілу необхідно натиснути вказівним пальцем на спусковий гачок. Курок при цьому наносить удар по ударнику, який розбиває капсуль патрона. У результаті цього запалюється пороховий заряд і утворюється велика кількість порохових газів. Куля за рахунок тиску порохових газів викидається з каналу ствола. Затвор під тиском газів, що передаються че-

рез дно гільзи, відходить назад, утримуючи викидачем гільзу і стискаючи зворотню пружину. Гільза при зустрічі з відбивачем викидається назовні через вікно затвору.

Затвор при відході у заднє крайнє положення повертає курок в цапфах назад і ставить його на бойовий звід. Відійшовши назад до відказу, затвор під дією зворотньої пружини повертається вперед. При русі вперед затвор досилачем проштовхує з магазину черговий патрон і досилає його у патронник. Канал стволу зачинений вільним затвором; пістолет знов готовий до пострілу.

Для виконання слідуючого пострілу необхідно відпустити спусковий гачок, а потім знов натиснути на нього. Таким чином стрільба буде вестись до повного використання патронів в магазині.

Після використання всіх патронів з магазину затвор стає на затворну затримку і залишається в задньому положенні.

РОЗДІЛ 2
Розбирання, збирання, чищення та змащування пістолета

Розбирання та збирання пістолета

6. Розбирання пістолета може бути неповним або повним. Неповне розбирання проводиться для чищення, змащування та огляду пістолета, повне - для чищення при сильному забрудненні пістолета, після знаходження його під дощем або в снігу, при переході на нове мастило, а також при ремонті.

Часто робити повне розбирання пістолета не допускається, так як воно прискорює зношення частин та механізмів.

При розбиранні і збиранні пістолета необхідно дотримуватись наступних правил:

розбирання та збирання проводити на столі або лавці, а в польових умовах на чистій підстілці;

частини і механізми класти в порядку розбирання, поводитись з ними обережно, не допускати зайвих зусиль і ударів;

під час збирання звертати увагу на нумерацію частин, щоб не переплутати їх із частинами інших пістолетів.

7. Неповне розбирання пістолета виконувати у наступному порядку

Витягнути магазин з основи рукоятки (мал. 3).

Утримуючи пістолет за рукоятку правою рукою, великим пальцем лівої руки відвести защіпку магазина назад до кінця, одночасно відтягати вказівним пальцем лівої руки виступаючу частину кришки магазина, витягнути магазин з основи рукоятки.

Перевірити, чи нема в патроннику патрона, для чого вимкнути запобіжник (опустити прапорець вниз), відвести лівою рукою затвор у заднє положення, поставити його на затворну затримку і оглянути патронник. Натиснути великим пальцем правої руки на затворну затримку, відпустити затвор.

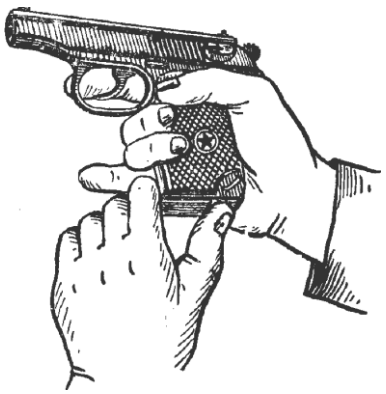

Мал. 3. Витягування магазина з основи рукоятки

Відділити затвор від рамки. Взявши пістолет у праву руку за рукоятку, лівою рукою відтягнути спускову скобу вниз (мал. 4) і перекосити її ліво-

руч; вперти в рамку так, щоб вона утримувалася в цьому положенні. Під час розбирання утримувати її у цьому положенні вказівним пальцем правої руки.

Мал. 4. Відтягування спускової скоби

Лівою рукою відвести затвор у крайнє заднє положення і припідняти його задній кінець, дати йому можливість просунутися вперед під дією зворотньої пружини. Відділити затвор від рамки (мал. 5) і поставити спускову скобу на своє місце.

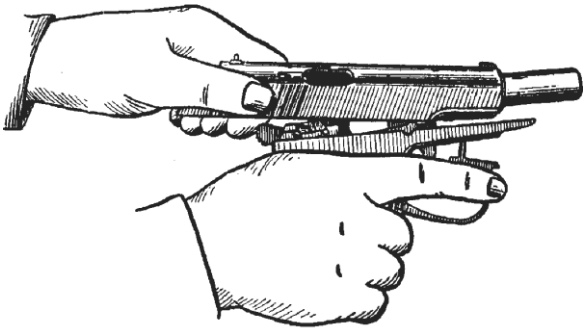

Мал. 5. Відділення затвора від рамки

Зняти зі ствола зворотню пружину. Утримуючи рамку правою рукою за рукоятку і відтягуючи зворотню пружину на себе лівою рукою, зняти її зі ствола.

8. Збирання пістолета проводять у зворотній послідовності

Надіти на ствол зворотню пружину. Узявши рамку за рукоятку в праву руку, лівою рукою надіти зворотню пружину на ствол обов'язково тим кінцем, в якому крайній виток має менший діаметр у порівнянні з іншими витками.

Приєднати затвор до рамки. Утримуючи рамку за рукоятку в правій руці, а затвор у лівій, ввести вільний кінець зворотньої пружини в канал затвора (мал. 6) і відвести затвор у крайнє заднє положення так, щоб дульна частина ствола пройшла через канал затвора і виступила назовні (мал. 7). Опустити задній кінець затвора на рамку так, щоб повздовжні виступи затвора розташувались в пазах рамки, і, притиснувши затвор до рамки, відпустити

його. Затвор під дією зворотньої пружини енергійно повернеться в переднє місце. Вимкнути запобіжник (підняти прапорець вверх).

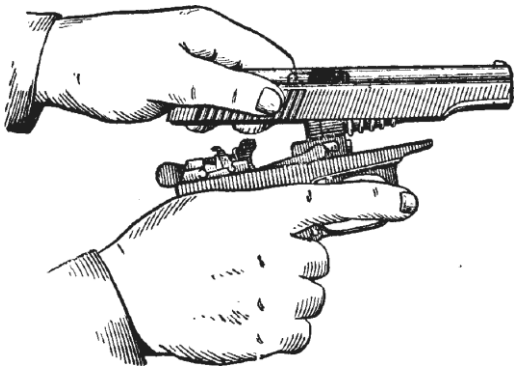

Мал. 6. Введення вільного кінця зворотньої пружини в канал ствола

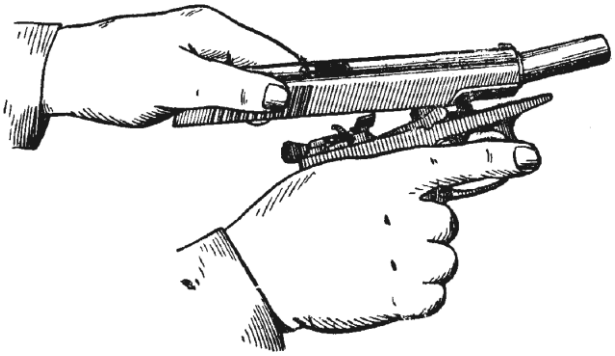

Мал. 7. Приєднання затвора до рамки

П р и м і т к а. Для приєднання затвора до рамки не обов'язково відтягувати вниз і відводити спускову скобу. При цьому, при відводі затвора в крайнє заднє положення, необхідно припідняти його задній кінець вверх до відказу так, щоб не було утикання нижньої передньої стінки затвора в гребінь спускової скоби, яка обмежує рух затвора назад.

Вставити магазин в основу рукоятки. Утримуючи пістолет у правій руці, великим і вказівним пальцями лівої руки вставити магазин в основу рукоятки через нижнє вікно основи рукоятки (мал. 8). Натиснути на кришку магазина великим пальцем так, щоб защіпка (нижній кінець бойової пружини) заскочила за виступ на стінці магазина; при цьому повинен бути луск. Удари по магазину долонею не допускаються.

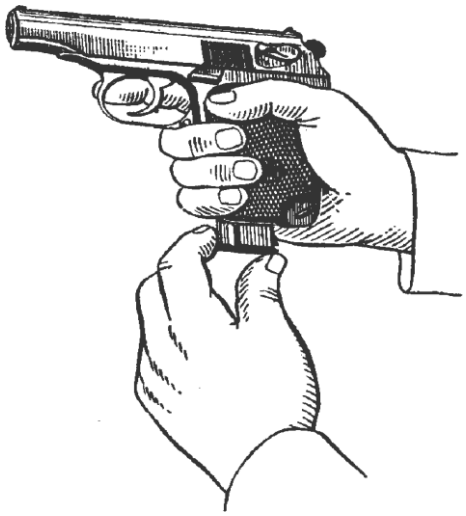

Мал. 8. Вставлення магазину в основу рукоятки

9. Перевірити вірність збирання пістолета після неповного розбирання. Вимкнути запобіжник (опустити прапорець вниз). Відвести затвор у заднє положення і відпустити його. Затвор пройде дещо вперед, стане на затворну затримку і залишиться в задньому положенні. Натиснути великим пальцем правої руки на затворну затримку, відпустити затвор. Затвор під дією зворотньої пружини повинен енергійно повернутися в переднє положення, а курок повинен стояти на бойовому зводі. Вимкнути запобіжник (підняти прапорець вверх). Курок повинен зірватися з бойового зводу і заблокуватися.

10. Повне розбирання пістолета проводити в наступному порядку

Провести неповне розбирання пістолета, керуючись ст. 7.

Відділити шептало і затворну затримку від рамки. Взяти пістолет у ліву руку; притримуючи великим пальцем лівої руки головку курка і натискаючи вказівним пальцем на хвіст спускового гачка, плавно спустити курок із бойового зводу.

Виступом протирки зняти гачок пружини шептала із затворної затримки (мал. 9). Вказівним і великим пальцями правої руки повернути шептало вперед до суміщення лиски на правій цапфі з прорізом гнізда цапфи в рамці; потім шептало і затворну затримку припідняти вверх і відділити їх від рамки (мал. 10).

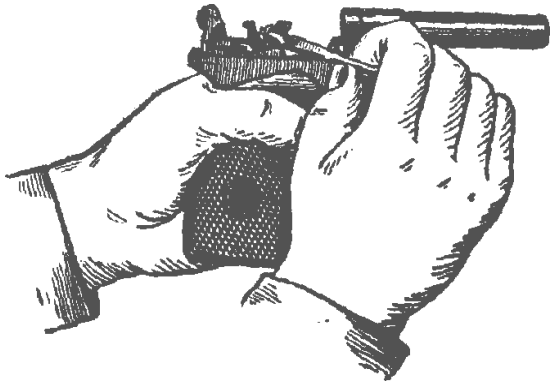

Мал. 9. Зняття гачка пружини шептала з затворної затримки

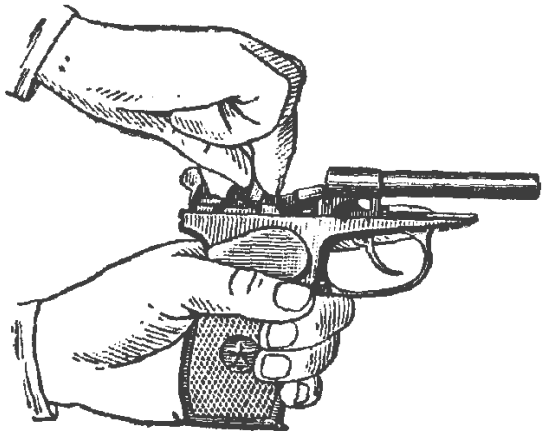

Мал. 10. Відділення шептала і затворної затримки від рамки

Відділити рукоятку від основи рукоятки і бойову пружину від рамки. Лезом протирки викрутити гвинт і, рухаючи рукоятку назад, відділити її від основи рукоятки (мал. 11).

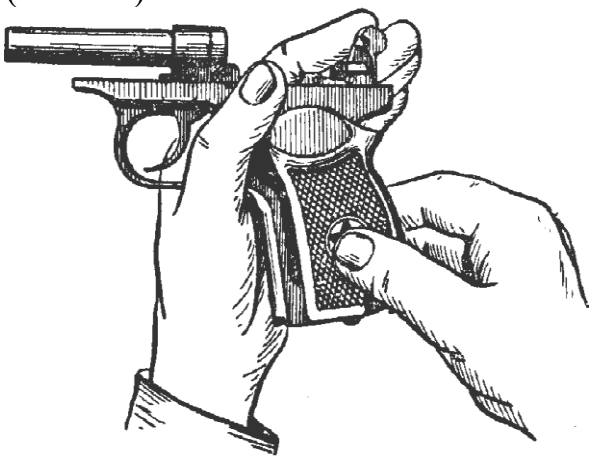

Мал. 11. Відділення рукоятки від основи рукоятки

Притискуючи великим пальцем лівої руки бойову пружину до основи рукоятки, зрушити вниз і відділити від основи рукоятки задвижку бойової пружини і зняти бойову пружину з прилива основи рукоятки (мал. 12).

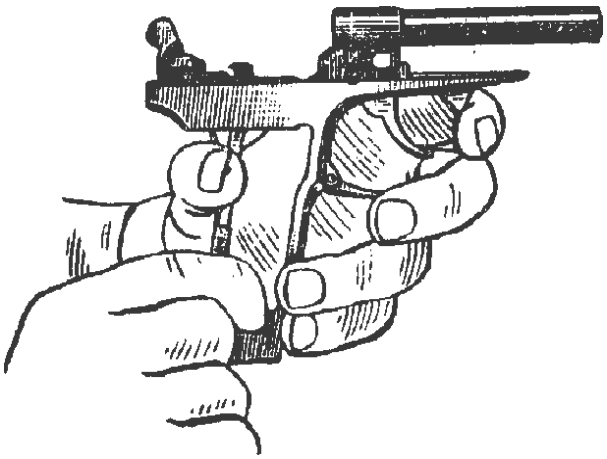

Мал. 12. Відділення бойової пружини від рамки

П р и м і т к а: В бойових умовах, якщо нема під рукою протирки, гвинт можливо відкрутити відбивачем затворної затримки. В пістолетах перших випусків бойова пружина закріплюється без задвижки.

Відділити курок від рамки. Утримуючи рамку в лівій руці і повернувши спусковий гачок в крайнє переднє положення, вказівним і великим пальцями правої руки повернути курок вперед до суміщення лисок на його цапфах із прорізями в цапфенних гніздах у рамці, зрушити курок у сторону ствола і витягнути його (мал. 13).

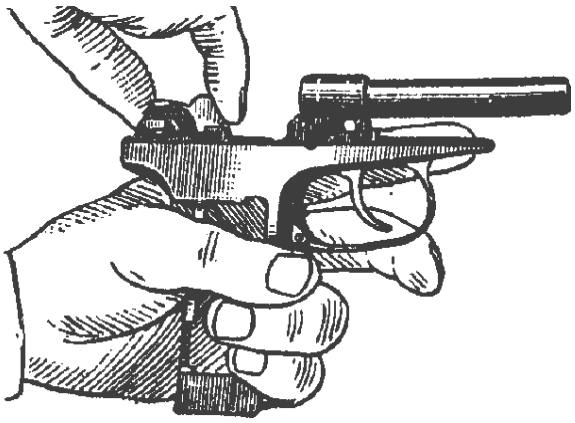

Мал. 13. Відділення курка від рамки

Відділити спускову тягу з важелем зводу від рамки. Утримуючи рамку в лівій руці, правою рукою припідняти задній кінець спускової тяги (мал. 14) і вивести цапфу з отвору спускового гачка.

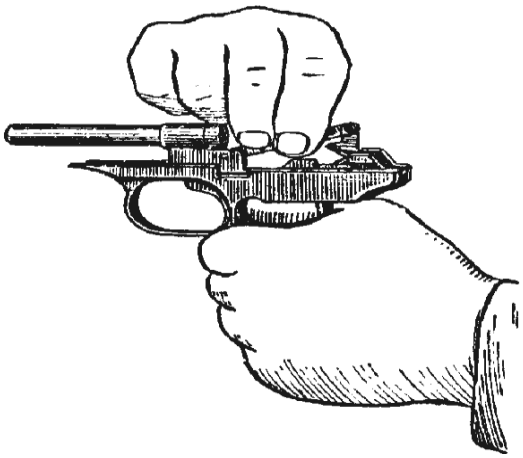

Мал. 14. Відділення спускової тяги з важелем зводу від рамки

Відділити спусковий гачок від рамки. Утримуючи рамку в лівій руці, правою рукою відтягнути спускову скобу вниз, як це робиться при неповному розбиранні пістолета; повертаючи хвіст спускового гачка вперед, вивести цапфи спускового гачка з цапфенних гнізд у рамці і відділити спусковий гачок від рамки. Поставити спускову скобу на своє місце.

Відділити запобіжник і ударник від затвора. Взявши затвор у ліву руку, великим пальцем правої руки повернути прапорець запобіжника вверх; потім вказівним і великим пальцями правої руки відвести прапорець із гнізда дещо в бік, повернути далі назад і витягнути з гнізда затвора (мал. 15).

Легкими ударами заднім кінцем затвора по долоні правої руки достати із затвора ударник.

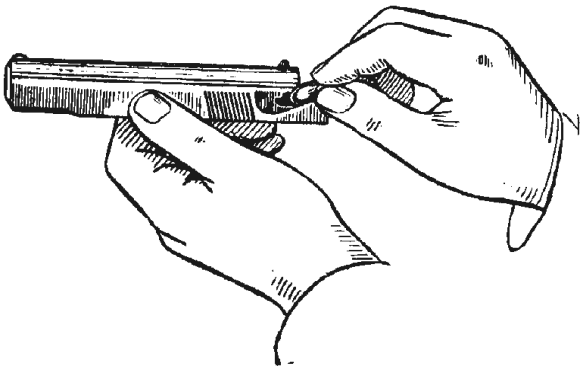

Мал. 15. Відділення запобіжника від затвора

Відділити викидач від затвора (мал. 16). Поставити затвор на стіл (лавку), правою рукою за допомогою виступу протирки утопити гніток викидача і одночасно натискуючи вказівним пальцем лівої руки на передню частину викидача і обертаючи його біля зачепу, витягнути його з паза; після цього обережно дістати з гнізда затвора гніток із пружиною.

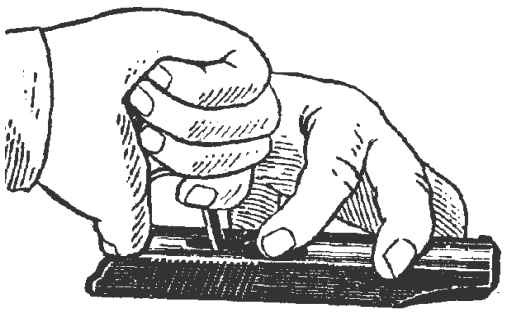

Мал. 16. Відділення викидача від затвора

Розібрати магазин. Взявши магазин у ліву руку, великим і вказівним пальцями цієї руки відтиснути пружину подавача до подавача, правою рукою зняти кришку магазина за її виступаючу частину (мал. 17) і витягнути з основи магазина пружину подавача і подавач.

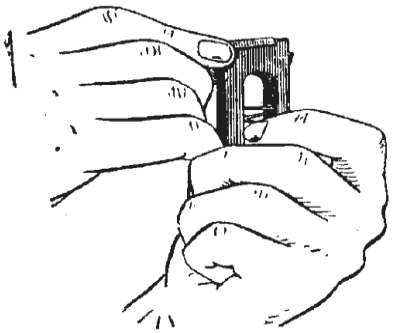

Мал. 17. Розбирання магазина

11. Збирання пістолета після повного розбирання проводити у зворотній послідовності.

Зібрати магазин. Утримуючи основу магазина в лівій руці так, щоб виступ для защіпки магазина був і спереду, і зверху, правою рукою вставити подавач в основу магазина. Вставити в основу магазина пружину подавача не відігнутим кінцем вниз (до низу) і, натиснувши пружину великим пальцем лівої руки (мал. 18), правою рукою посунути кришку на загнуті ребра корпусу так, щоб відігнутий кінець пружини заскочив в отвір кришки.

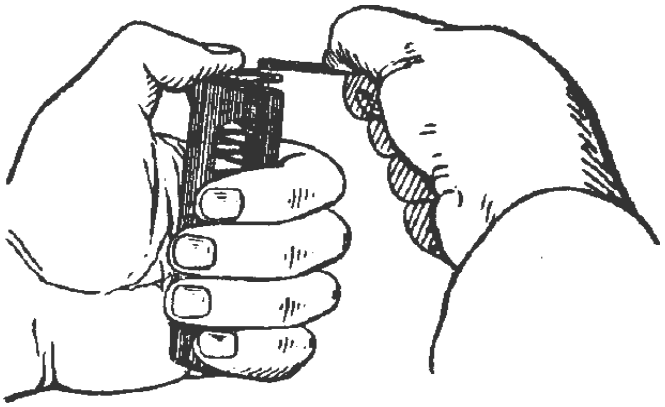

Мал. 18. Збирання магазина

Приєднати викидач до затвора (мал. 19). Покласти затвор на стіл (лавку), правою рукою вставити в гніздо затвора пружину викидача з гнідком (гнідком назовні). Поставити викидач в паз зачепом до чашечки затвора і, притримуючи його вказівним пальцем лівої руки біля зачепа, утопити виступом протирки гніток у гніздо; одночасно притиснути викидач до гнідка і вниз (обертаючи біля зачепа), опустити його п'ятку в гніздо затвора так, щоб головка гнідка була над уступом п'ятки викидача.

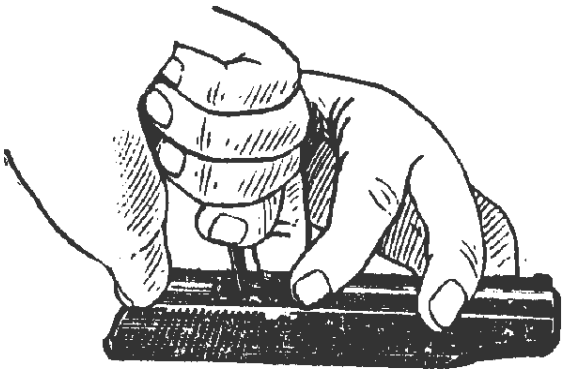

Мал. 19. Приєднання викидача до затвора

Приєднати ударник і запобіжник до затвора. Взяти затвор у ліву руку заднім кінцем до себе і вставити ударник у канал затвора так, щоб його зріз у задній частині був повернутий до гнізда для запобіжника. Великим і вказівним пальцями правої руки вставити запобіжник у гніздо затвора (мал. 20) і повернути прапорець вниз до кінця.

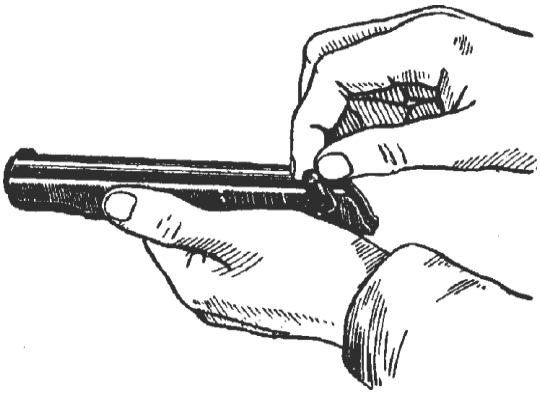

Мал. 20. Приєднання запобіжника до затвора

Приєднати спусковий гачок до рамки. Утримуючи рамку в лівій руці, правою рукою відтягнути спускову скобу і перекосити її так, як це було зроблено під час неповного розбирання пістолета; вставити головку спускового гачка у вікно стійки рамки так, щоб її цапфи увійшли в цапфенні гнізда рамки; поставити спускову скобу на своє місце.

Приєднати спускову тягу з важелем зводу до рамки. Утримуючи рамку в лівій руці і відводячи хвіст спускового гачка назад, вставити цапфу спускової тяги в отвір спускового гачка і відпустити задній кінець тяги в рамку на задню стінку основи рукоятки.

Приєднати курок до рамки. Утримуючи рамку за основу рукоятки лівою рукою повернути спусковий гачок у крайнє переднє положення, правою рукою нахилити курок головкою вперед, вставити його цапфи в цапфенні гнізда в рамці (мал. 21) і повернути головку курка назад.

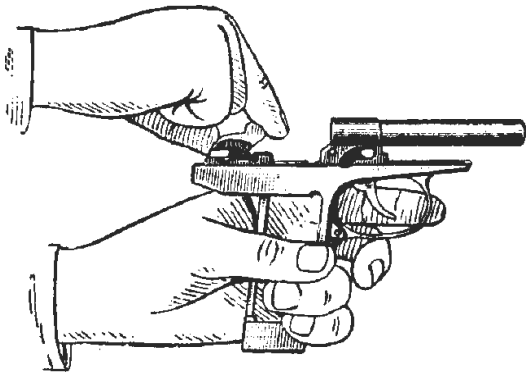

Мал. 21. Приєднання курка до рамки

Приєднати бойову пружину до рамки і рукоятку до основи рукоятки. Покласти пістолет на долоню лівої руки; повернути спусковий гачок вперед, а важіль зводу вверх, правою рукою ввести пера бойової пружини у вікно рамки і надіти пружину отвором на прилив основи рукоятки так, щоб широке перо бойової пружини розташувалося в заглибленні курка, а вузьке перо - на п'ятці важеля зводу. Повернути пістолет так, щоб задня стінка основи рукоятки була звернена на себе і, утримувати великим пальцем лівої руки бойову пружину за защіпку магазина, а вказівним передню стінку основи рукоятки, великим і вказівним пальцями правої руки надіти задвижку бойової пружини (мал. 22 і 23). Перевірити вірність постановки бойової пружини, для чого декілька раз легко натиснути на хвіст спускового гачка. Якщо курок відходить назад, то пружина поставлена вірно.

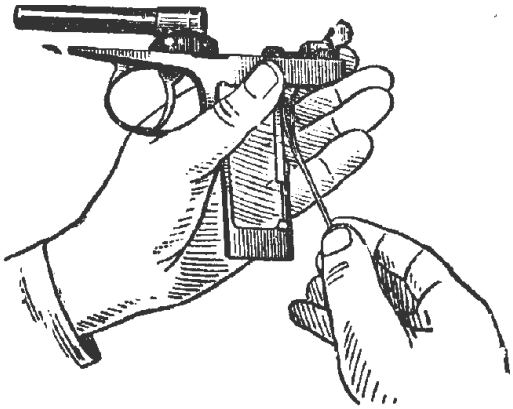

Мал. 22. Приєднання бойової пружини до рамки

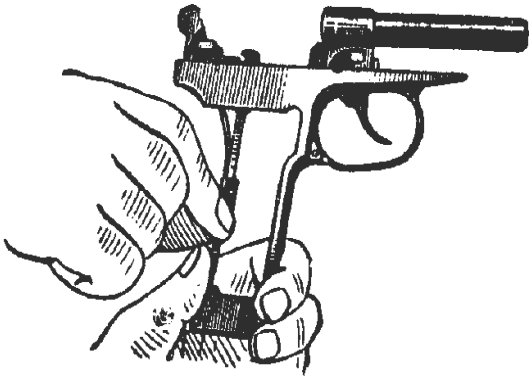

Мал. 23. Закріплення бойової пружини здвижки

Надіти рукоятку на основу рукоятки і закрутити гвинт до кінця, після чого гвинт викрутити на півоберта.

Приєднати затворну затримку і шептало до рамки. Утримуючи рамку в лівій руці, правою рукою покласти затворну затримку у виріз рамки (мал. 24); взяти шептало так, щоб лиска на його правій цапфі була звернена вперед; вставити в цапфенне гніздо рамки спочатку ліву цапфу шептала (на якій знаходиться пружина), а потім ввести праву цапфу шептала в цапфенне гніздо в рамці. Повернути шептало назад. Виступом протирки надіти гачок пружини шептала на затворну затримку.

П р и м і т к а. Забороняється зводити курок натисканням на хвіст спускового гачка і проводити спуск курка, коли затвор не з'єднаний з рамкою.

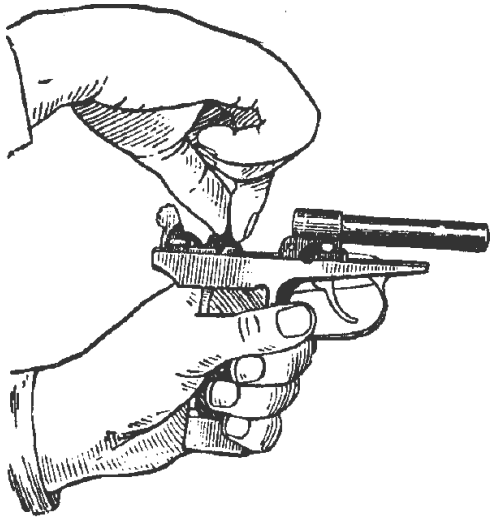

Мал. 24. Приєднання затворної затримки і шептала до рамки

Провести подальше збирання, керуючись ст. 8.

Перевірити вірність роботи частин і механізмів пістолета після його збирання як вказано в ст. 49.

Чищення та змащення пістолета

12. Пістолет завжди повинен зберігатися в чистоті і справності. Це досягається своєчасним та вірним чищенням і змащуванням, охайним поводженням з пістолетом і вірним зберіганням його.

13. Чищення пістолетів проводиться:

в бойовій обстановці, на маневрах, навчаннях у полі - щоденно під час припинення бою або в перервах між заняттями;

після навчань, нарядів і занять в полі без стрільби – негайно по їх, закінченні;

після стрільби - негайно по закінченню стрільби необхідно почистити та змастити канал ствола і патронник; після повернення зі стрільби почистити пістолет; в наступні 3-4 дні чищення пістолета проводити щоденно;

якщо пістолет не використовувався – не рідше одного разу в сім днів.

14. Мастило наносять тільки на добре вичищену і суху поверхню металу негайно після чищення, щоб не допустити дії вологи на метал.

15. Солдати і сержанти, озброєнні пістолетами, чищення і змащення пістолетів проводять під керівництвом командира взводу (старшини роти, батареї). Він визначає ступінь розбирання пістолетів, вірність і якість чищення, дає дозвіл на змащення і збирання, перевіряє вірність проведеного змащення та збирання.

Офіцери чищення і змащення пістолетів проводять самостійно.

16. При розташуванні в казармі або в таборі чищення пістолетів проводиться у спеціально відведених місцях на обладнаних столах, а в бойовій обстановці або в поході - на підстілці, дошках, фанері та ін., попередньо очищених від бруду і пилу.

17. Для чищення і змащення пістолета застосовують:

рідке рушничне мастило - для чищення пістолета і змащення його частин і механізмів при температурі повітря від +5 до -50 С;

рушничне мастило - для змащення каналу ствола, частин і механізмів пістолета після їх чищення; це мастило застосовують при температурі повітря від +5 С і вище;

розчин РЧС (розчин чищення стволів) - для чищення каналів стволів і інших частин пістолета, які взаємодіяли з пороховими газами;

ганчір'я або папір КВ-22 - для обтирання, чищення і змащення пістолета;

пакля (коротке лляне волокно), очищене від костриці, тільки для чищення каналу ствола.

Для зручності чищення пазів, вирізів і отворів необхідно застосовувати дерев'яні палички.

Чищення пістолета розчином РЧС проводиться тільки після стрільби на стрільбищі або в казармі. Якщо після стрільби пістолет був вичищений рідким рушничним мастилом, то по поверненні в казарму провести чищення пістолета розчином РЧС.

В польових умовах чищення пістолета проводиться тільки рідким рушничним мастилом.

П р и м і т к а. Розчин РЧС готується в підрозділі у наступному складі:

вода, яка придатна до пиття - 1 л;
вуглекислий амоній 200 г;
двохромовокислий калій (хром пік) - 3-5 г.

Розчин готують у тій кількості, в якій необхідно для чищення зброї протягом доби. Невелику кількість розчину РЧС, дозволяється зберігати в пляшках, закупорених пробкою, протягом 7 діб, в темних місцях та далеко від нагрівальних приладів.

18. Чистку пістолета проводити в наступній послідовності

Приготувати протирочні та змащувальні матеріали.

Оглянути приладдя, як вказано в ст. 58 та підготувати її для використання при чищенні.

Розібрати пістолет.

Прочистити канал ствола. Продіти через прорізь протирки паклю або ганчірку; товщина слою паклі повинна бути такою, щоб протирка із паклею вводилася в канал ствола з невеликим зусиллям руки. Змочити паклю рідким рушничним мастилом. Ввести протирку в канал ствола з дульної частини. Покласти рамку пістолета на стіл і, тримаючи її лівою рукою, правою рукою рівномірно посунути протирку на всю довжину каналу ствола декілька разів. Замінити паклю і повторити чищення ще раз. Насухо протерти канал ствола спочатку паклею, а потім чистою ганчіркою. Оглянути ганчірку; якщо на ганчірці будуть сліди нагару або іржі, знову протерти канал ствола паклею, змоченою рідким рушничним мастилом, а потім сухою паклею або ганчіркою. Чищення каналу ствола повторяють до тих пір, доки ганчірка не буде чистою. Таким самим способом почистити патронник. Патронник необхідно чистити тільки з казенної частини шляхом обертання протирки з паклею (ганчіркою), притисненою до уступу патронника.

Чищення розчином РЧС проводити в такому самому порядку, як і рідким рушничним мастилом, і продовжувати до повного усунення нагару і томпакізації, до тих пір, доки змочений розчином йоршик або пакля не буде виходити з каналу ствола без ознак нагару або зелені. Після цього протерти канал ствола сухою паклею або ганчіркою. На наступний день перевірити якість проведеного чищення і, при необхідності провести повторне чищення в тому же порядку. По закінченні чищення нарізної частини каналу ствола у такому ж порядку почистити патронник.

Ретельно оглянути канал ствола і патронник на світлі. Особливу увагу при огляді звертати на патронник і кути нарізів, в яких не повинен залишатися бруд і нагар.

Почистити рамку пістолета зі стволом і спусковою скобою. Насухо протерти частини ганчіркою до повного усунення бруду та вологи. Іржу усувати паклею або ганчіркою, змоченими рідким рушничним мастилом.

Почистити затвор, зворотню пружину, затворну затримку і частини ударно-спускового механізму. Якщо чищення пістолета проводиться після стрільби, то чашечку затвора чистити паклею або ганчіркою, змоченою рідким рушничним мастилом або розчином РЧС, до повного усунення нагару. Після чищення протерти її насухо. Якщо стрільба з пістолета не проводилася і на чашечці нема нагару і іржі, то необхідно протерти її сухою ганчіркою.

Інші металеві частини і механізми насухо протерти ганчіркою до повного усунення бруду і вологи, застосовуючи для цього дерев'яні палички.

Затвор, затворну затримку і частини ударно-спускового механізму після нарядів і занять без стрільби чистити у зібраному вигляді, після стрільби, находження пістолета під дощем та сильному забрудненні - у розібраному вигляді.

Обтерти рукоятку сухою ганчіркою або паклею.

Почистити магазин. Чищення магазина після нарядів і занять проводиться в зібраному вигляді, а після стрільби, находження пістолета під дощем і сильного забруднення - в розібраному вигляді.

Після нарядів і занять протерти магазин насухо ганчіркою до повного видалення бруду і вологи. Після стрільби нагар із подавача видалити паклею або ганчіркою, змоченою рідким рушничним мастилом або розчином РЧС. Після чищення протерти подавач насухо.

Обтерти кобуру сухою ганчіркою як у середині так і зовні до повного усунення бруду та вологи.

Обтерти насухо протирку.

19. Змащення пістолета проводити в наступній послідовності

Змастити канал ствола. Просмикнути через прорізь протирки ганчірку. Змочити ганчірку мастилом. Ввести протирку в канал ствола з дульної частини і повільно просувати її два - три рази по всій довжині ствола, щоб рівномірно покрити тонким шаром мастила нарізи та поля каналу. Патронник змастити з казенної частини, обертаючи протирку з ганчіркою.

Змастити інші металеві частини і механізми пістолета. Зовнішню поверхню змастити за допомогою промасленої ганчірки. Для змащення каналу ствола, гнізд і отворів застосовувати промаслену ганчірку, намотану на дерев'яну паличку. Мастило наносити тонким рівним шаром. Лишнє мастило на частинах пістолета збільшує забруднення і може викликати відкази в роботі пістолета.

Кобуру не змащувати, а лише насухо протерти ганчіркою та підсушити.

Змастити протирку.

По закінченню змащування зібрати пістолет, оглянути його, перевірити правильність збирання і роботу частин і механізмів пістолета.

20. Пістолет, внесений з морозу в тепле приміщення, забороняється змащувати, поки він не "відпотіє"; коли з’являться каплі води, потрібно насухо протерти частини і механізми пістолета і змастити їх.

21. Пістолет, який буде зданий на довгочасне зберігання, повинен бути ретельно вичищений, канал ствола та ударно-спусковий механізм змащені рідким рушничним мастилом, завернутий в один лист (шар) інгібітірованого паперу і в два листа (шара) парафінірованого паперу і упакований у картонну коробку.

22. Змащувати частини й механізми пістолета при температурі зовнішнього повітря +5 ^{0}С і нижче необхідно тільки рідким рушничним мастилом.

РОЗДІЛ 3
Призначення, будова частин і механізмів пістолета, патронів і приладдя

Призначення, будова частин і механізмів пістолета

23. Рамка зі стволом і спусковою скобою (мал. 25).

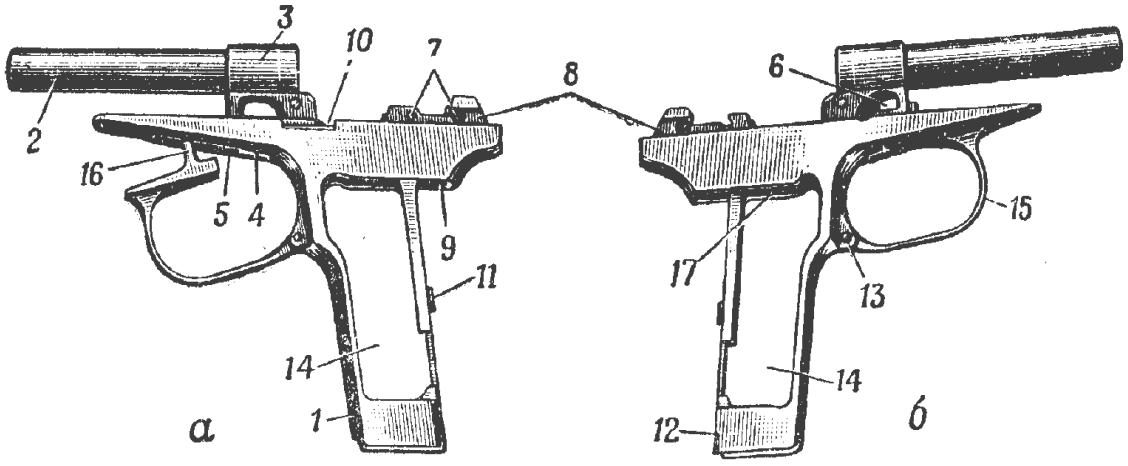

Мал. 25. Рамка зі стволом і спусковою скобою:

а - ліва сторона; б - права сторона; 1 - основа рукоятки; 2- ствол; 3 - стійка для кріплення ствола; 4 - вікно для розміщення спускового гачка і гребеня спускової скоби; 5 - цапфенні гнізда для цапф спускового гачка; 6 - кривий паз для розміщення і руху передньої цапфи спускової тяги; 7 - цапфенні гнізда для цапф курка і шептала; 8 - пази для направлення руху затвора; 9 - вікно для пера бойової пружини; 10 - виріз для затворної затримки; 11 - прилив із різьбовим отвором для кріплення рукоятки за допомогою гвинта і бойової пружини за допомогою здвижки; 12 - виріз для засувки магазину; 13 - прилив із гніздом для кріплення спускової скоби; 14 - бокові вікна; 15 - спускова скоба; 16 - гребінь для обмеження руху затвора назад; 17 - вікно для виходу верхньої частини магазина.

Ствол служить для спрямування руху кулі. В середині ствол має канал із чотирма нарізами, які в'ються зліва вверх направо. Нарізи призначені для надання кулі обертального руху. Відстань між нарізами називають полями. Відстань між двома протилежними полями (по діаметру) визначає калібр каналу ствола; він дорівнює 9 мм. З казенної частини канал ствола гладкий та більшого діаметра; він служить для розміщення патрона і називається патронником.

На задній частині ствола є прилив для кріплення ствола в стійці рамки і отвір для штифта ствола. На приливі і у нижній частині патронника є скіс для направлення патрона з магазина в патронник.

Зовнішня поверхня ствола гладка. На ствол одягається зворотня пружина. Ствол з'єднується з рамкою пресованою посадкою і закріплюється штифтом.

Рамка служить для з'єднання всіх частин пістолета. Рамка з основою рукоятки складає одне ціле.

В передній частині рамка має: зверху - стійку для кріплення ствола, знизу - вікно для розміщення спускового гачка і гребня спускової скоби. На бокових стінках цього вікна - цапфенні гнізда для цапф спускового гачка. Стійка рамки має: у верхній частині - отвір, в якому закріплюється ствол; знизу - вікно для розміщення головки спускового гачка; праворуч - кривий паз для розміщення і руху передньої цапфи спускової тяги.

В задній частині рамка має: зверху - виступи з цапфенними гніздами для цапф курка і шептала і з пазами для направлення руху затвора; знизу - вікно для пера бойової пружини.

В середній частині рамка має вікно для виходу верхньої частини магазина і виріз на лівій стінці для затворної затримки.

П р и м і т к а. В деяких пістолетах для полегшення ваги в рамці просвердлені отвори.

Основа рукоятки служить для кріплення рукоятки, бойової пружини і для розміщення магазина. Вона має бокові вікна (праве, ліве) для зменшення ваги пістолета; нижнє вікно для вставлення магазина; на задній стінці - прилив з різьбовим отвором для кріплення бойової пружини за допомогою здвижки і рукоятки за допомогою гвинта; внизу - виріз для защіпки магазина; в передній стінці прилив з гніздом для кріплення спускової скоби до рамки за допомогою вісі.

Спускова скоба служить для запобігання хвоста спускового гачка від випадкового натиснення на нього. Вона має на передньому кінці гребінь (прилив) для обмеження руху затвора назад. Спускова скоба утримується в рамці у верхньому положенні пружиною і гнідком, розташованими в гнізді на передній стінці основи рукоятки.

24. Затвор (мал. 26) служить для подачі патрона з магазина в патрник, запирання каналу ствола при пострілі, утримання гільзи (витягування патрона) і постановки курка на бойовий звід.

На верхній поверхні затвор має: мушку для прицілювання; поперечний паз для цілика; насічку між мушкою й циликом для виключення відсвічування поверхні затвора під час прицілювання; на правій стороні вікно для викидання гільзи (патрона); паз для викидача; гніздо для гнідка з пружиною викидача; із лівої сторони - гніздо для запобіжника і дві виїмки для фіксатора запобіжника: верхню - для положення прапорця "запобігання" і нижню - для положення прапорця "вогонь"; біля верхньої виїмки - червоний кружок, який відкривається при установці прапорця в положення "вогонь" і закривається прапорцем при вмиканні запобіжника; з обох сторін - насічку для зручності відведення затвора рукою; на задньому кінці затвора - паз для проходу курка.

В середині затвор має: канал для розміщення ствола з зворотньою пружиною; повздовжні виступи для направлення руху затвора по рамці; зуб для постановки затвора на затворну затримку; гребінь; паз для відбивача; паз для

розділяючого виступу важеля зводу; чашечку для розміщення дна гільзи; досилач для досилання патрона з магазина в патронник; виступ для розділення важеля зводу з шепталом; виїмку для розміщення розділяючого виступу важеля зводу при натисненому гачку; на правій стороні гребня затвора є виїмка, призначена для розділення, шептала з важелем зводу при знятті затвора з затворної затримки при натисненому спусковому гачку; канал для розміщення ударника.

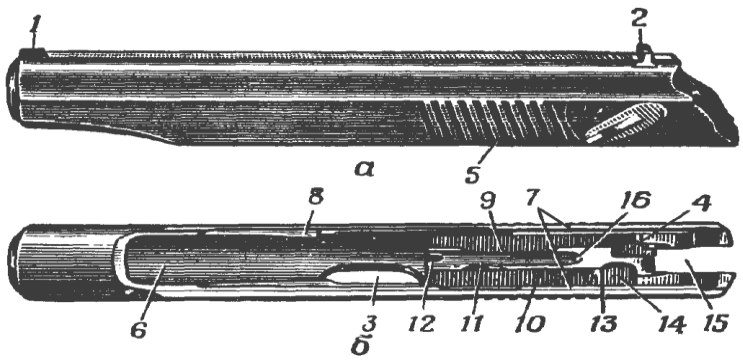

Мал. 26. Затвор

а - ліва сторона: 1 - мушка; 2 - цілик; 5 – насічка. б - вигляд знизу; 3 - вікно для викидання гільзи (патрону); 4 - гніздо для запобіжника; 6 - канал для розміщення ствола зі зворотною пружиною; 7 - повздовжні виступи для направлення руху затвора по рамці; 8 - зуб для установки затвора на затворну затримку; 9 - паз для відбивача; 10 - паз для відокремлюючого виступу важеля зводу; 11 - виїмка для розділення шептала з важелем зводу; 12 - досилач; 13 - виступ для розділення важеля зводу із шепталом; 14 - виїмка для розміщення розділяючого виступу важеля зводу; 15 - паз для курка; 16 - гребінь.

Ударник (мал. 27) служить для розбивання капсуля. Він має: в передній частині-бойок, в задній частині-зріз для запобіжника, який утримує ударник у каналі затвора.

Мал. 27. Ударник:
1 - бойок; 2 - зріз для запобіжника.

Ударник виготовляється тригранним із метою зменшення його ваги й зменшення тертя поверхонь.

Викидач (мал. 28) служить для утримання гільзи (патронів) у чашечці затвора до зустрічі з відбивачем. Він має зачіп, який заскакує в кільцеву проточку гільзи й утримує гільзу (патрон) у чашечці затвора, і п'ятку для з'єднання із затвором; в задній частині п'ятки викидача зроблений уступ для розміщення головки гнідка.

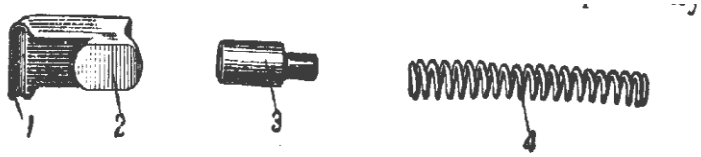

Мал. 28. Викидач:

1 - зачіп; 2 - п'ятка для з'єднання із затвором; 3 - гніток; 4 - пружина викидача.

В задній частині викидача знаходиться виїмка для зручності утоплення гнітка виступом протирки під час відділення викидача від затвора. Викидач вставляється в паз затвора. Гніток в головній частині має потовщення. В цю частину впирається передній кінець пружини викидача, надітої на задню частину гнітка (меншого діаметра). Гніток з пружиною викидача вставляється в гніздо затвора. Під дією пружини зачіп викидача весь час нахилений до чашечки затвора.

Запобіжник (мал. 29) служить для забезпечення безпечності звернення з пістолетом. Він має: прапорець для переводу запобіжника із положення "вогонь" у положення "запобігання" і навпаки; фіксатор для утримання запобіжника в заданому йому положенні; вісь, на якій зроблений уступ з поличкою для обертання шептала і звільнення курка від бойового зводу при переведенні запобіжника в положення "запобігання"; ребро для запирання затвора з рамкою при установці запобіжника в положення "запобігання"; ребро для запирання затвора з рамкою при установці запобіжника в положення "запобігання"; зачіп для запирання курка в положенні "запобігання"; виступ для прийняття удару курка при вмиканні запобіжника. Запобіжник вставляється в гніздо затвора.

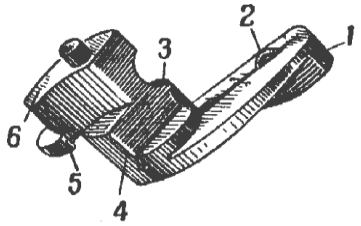

Мал. 29. Запобіжник:
1 - прапорець запобіжника; 2 - фіксатор; 3 - уступ; 4 - ребро; 5 - зачіп; 6 - виступ.

Цілик разом із мушкою служить для прицілювання. Своєю основою він вставляється в поперечний паз затвора.

25. Зворотна пружина (мал. 30) служить для повернення затвора в переднє положення після пострілу.

Мал. 30. Зворотна пружина

Крайній виток одного з кінців пружини має менший діаметр у порівнянні з іншими витками. Цим витком пружина при збиранні надівається на ствол, щоб забезпечити її надійне утримання на стволі під час розбирання пі-

столета. Пружина, надіта на ствол, розміщується разом із ним у каналі затвора.

26. Ударно-спусковий механізм (мал. 31) складається з курка, шептала з пружиною, спускової тяги з важелем взводу, спускового гачка, бойової пружини й засувки бойової пружини.

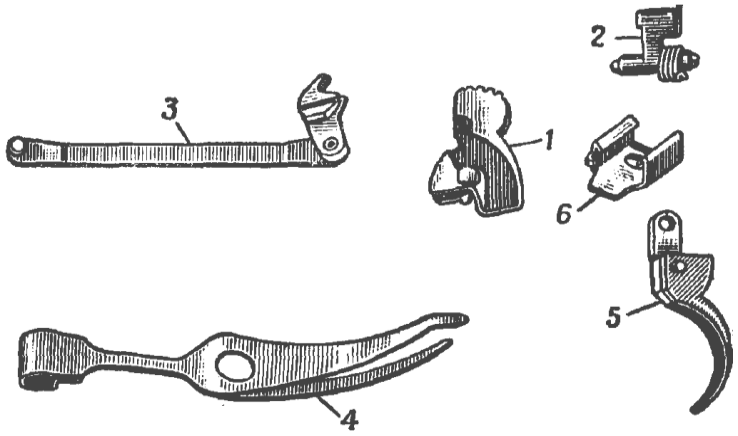

Мал. 31. Ударно-спусковий механізм:

1 - курок; 2 - шептало з пружиною; 3 - спускова тяга з важелем зводу;
4 - бойова пружина; 5 - спусковий гачок; 6 - засувка бойової пружини.

Курок (мал. 32) служить для нанесення удару по ударнику. Він має: зверху-голівку з насічкою для зведення курка рукою; на передній площині - виріз для забезпечення вільного ходу курка під час спуску його з бойового зводу; виїмку для зачепа запобіжника; в основі курка - два уступи: верхній - запобіжний звід, нижній - бойовий звід; по боках - цапфи, на яких обертається курок у цапфенних гніздах рамки, і дужкоподібні виточки для зменшення ваги; праворуч зуб самозводу для зведення курка важелем зводу; ліворуч – виступ для запирання курка запобіжником; знизу - поглиблення для широкого пера бойової пружини; праворуч у нижній частині основи курка - кільцева виїмка для розміщення п'ятки важеля зводу. Цапфи курка мають лиски для вільного відокремлення курка від рамки.

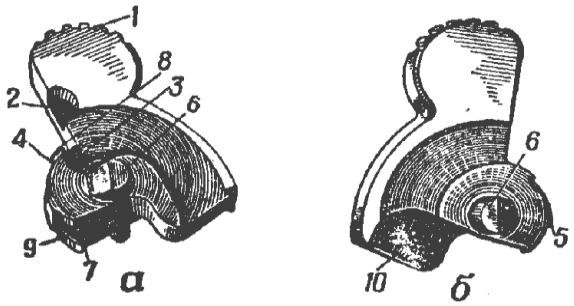

Мал. 32. Курок
а - ліва сторона: 1 - головка з насічкою; 2 - виріз; 3 - виїм;
4 - запобіжний звід; 5 - бойовий звід; 6 - цапфи; 7 - зуб самозводу; 8 - виступ.
б - права сторона: 9 - поглиблення; 10 - кільцевий виїм.

Шептало (мал. 33) служить для утримання курка на бойовому і запобіжному зводі. Воно має: носик для зчеплення з уступами курка; цапфи, на яких обертається шептало в цапфенних гніздах рамки; ліворуч - зуб для підйому шептала поличкою уступу запобіжника при переведенні запобіжника в положення "запобігання"; праворуч - виступ, на який діє важіль взводу під час спуску курка.

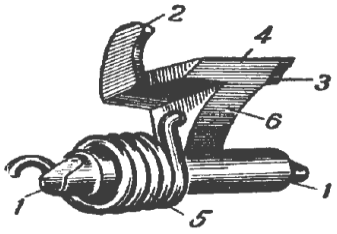

Мал. 33. Шептало:

1 - цапфи шептала; 2 - зуб; 3 - виступ; 4 - носик шептала; 5 - пружина шептала; 6 - стійка шептала.

На лівій цапфі шептала надіта пружина. З'єднання пружини шептала з шепталом зроблено роз'ємним - кінець пружини входить у спеціальний отвір у стійці шептала. Вільний кінець пружини зігнутий у вигляді гачка для з'єднання із затворною затримкою. Пружина притискає носик шептала до курка. Цапфи шептала мають лиски для вільного відділення шептала від рамки.

Спускова тяга з важелем зводу (мал. 34) служить для спуску курка з бойового зводу і зведення курка при натисканні на хвіст спускового гачка.

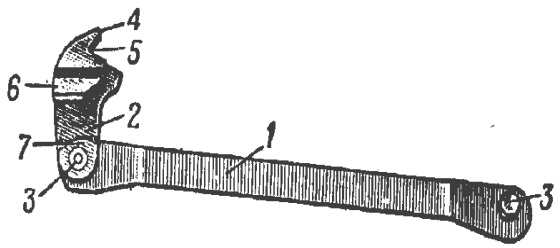

Мал. 34. Спускова тяга з важелем зводу:

1 - спускова тяга; 2 - важіль зводу; 3 - цапфи спускової тяги; 4 - розділяючий виступ важеля зводу; 5 - виріз; 6 - виступ самозводу; 7 - п’ятка важеля зводу.

Спускова тяга має на кінцях цапфи. Передньою цапфою вона з'єднана зі спусковим гачком, а задньою - із важелем зводу.

Важіль зводу має: розділяючий виступ, за допомогою якого він розщеплюється із шепталом при русі затвора назад; виріз для виступу шептала; виступ самозвода, який зводить курок під час натискання на хвіст спускового гачка; п'ятку, на яку спирається вузьке перо бойової пружини. П'ятка важеля зводу розміщується в кільцевій виїмці курка.

Спусковий гачок (мал. 35) служить для спуску курка з бойового зводу і зведення курка під час стрільби самозводом.

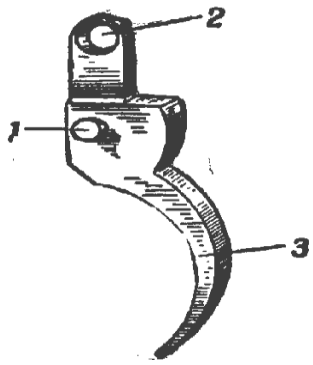

Мал. 35. Спусковий гачок:
1 - цапфа; 2 - отвір; 3 - хвіст.

Він має: цапфи, які розміщуються в цапфенних гніздах рамки; отвори для з'єднання з спусковою тягою і хвіст. Спусковий гачок своєю голівкою вставляється у вікно стійки рамки.

Бойова пружина (мал. 36) служить для приведення в дію курка, важеля зводу і спускової тяги. Вона має: широке перо для дії на курок; вузьке перо для дії на важіль зводу і спускову тягу; в середній частині - отвір для одягання пружини на прилив з різьбовим отвором основи рукоятки. Нижній кінець бойової пружини є защіпкою магазина.

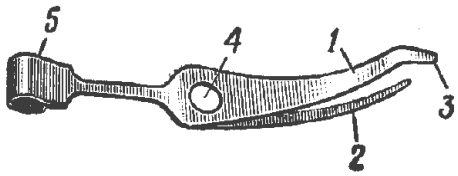

Мал. 36. Бойова пружина:
1 - широке перо; 2 - вузьке перо; 3 - відбійний кінець; 4 - отвір; 5 - защіпка.

Кінець широкого пера бойової пружини зігнутий для забезпечення "відбиття" курка (для постановки курка на запобіжний звід у спущеному положенні). Бойова пружина закріплюється на основі рукоятки засувкою.

Рукоятка з гвинтом (мал. 37) прикриває бокові вікна і задню стінку основи рукоятки і служить для зручності утримання пістолета в руці. Вона має: отвір для гвинта, який кріпить рукоятку до основи рукоятки; антабку для того, щоб пристебнути пістолетний ремінець; пази для вільного насування рукоятки на основу рукоятки; в задній стінці - виїмку для защіпки магазина. В отворі для гвинта розміщена металева втулка, яка призначена для стопоріння головки гвинта від відкручування. Рукоятка виготовлена з пластмаси.

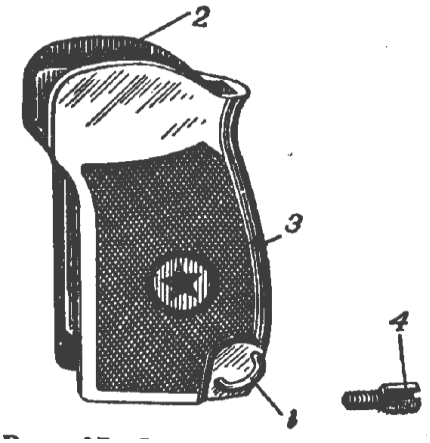

Мал. 37. Рукоятка з гвинтом:
1 - антабка; 2 - пази; 3 - отвір; 4 - гвинт.

Гвинт рукоятки служить для закріплення рукоятки і здвижки на основі рукоятки. Він має головку і нарізну частину.

28. Затворна затримка (мал. 38) утримує затвор у задньому положенні після витрати всіх патронів із магазина.

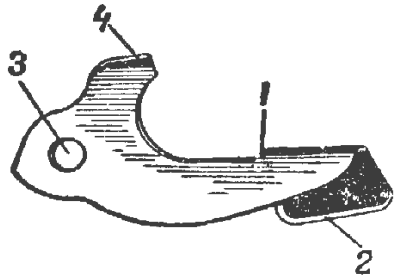

Мал. 38. Затворна затримка:
1 - виступ; 2 - кнопка з насічкою; 3 - отвір; 4 - відбивач.

Вона має в передній частині - виступ для утримання затвора в задньому положенні; кнопку з насічкою для звільнення затвора натисненням руки; в задній частині - отвір для з'єднання з лівою цапфою шептала; в верхній частині - відбивач для викидання гільзи (патронів) через вікно в затворі. Затворна затримка передньою частиною вставляється у виріз лівій стінці рамки.

29. Магазин (мал. 39) призначений для розміщення восьми патронів. Він складається з корпусу, подавача, пружини подавача і кришки.

Корпус магазина (мал. 40) з'єднує всі частини магазина. Верхні кінці бокових стінок корпусу загнуті всередину для утримання патронів і подавача а також для направлення патронів під час подачі їх у патронникійник затвором. Вона має: в бокових стінках - вікна для зменшення ваги магазина і для визначення кількості патронів, які знаходяться в магазині; знизу - загнуті ребра для кришки магазина, виступ для защіпки магазина, виріз для вільного проходу лівої стінки кришки магазина, жолоб для проходу зуба подавача. Магазин встановлюється в основу рукоятки через нижнє вікно.

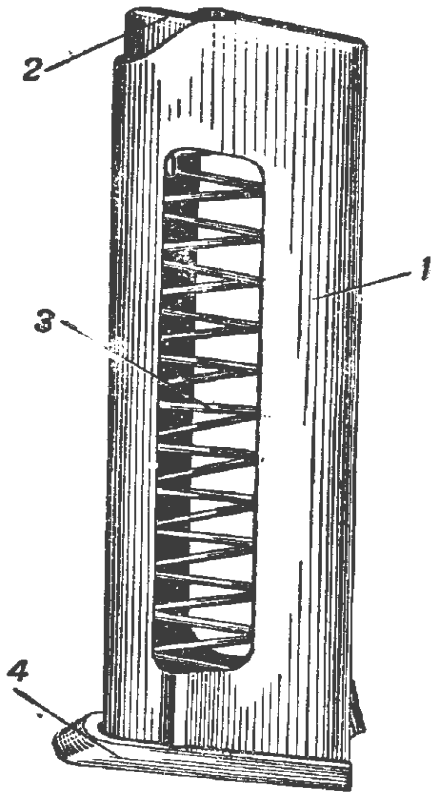

Мал. 39. Магазин:
1 - корпус магазина; 2 - подавач;
3 - пружина подавача; 4 - кришка магазина.

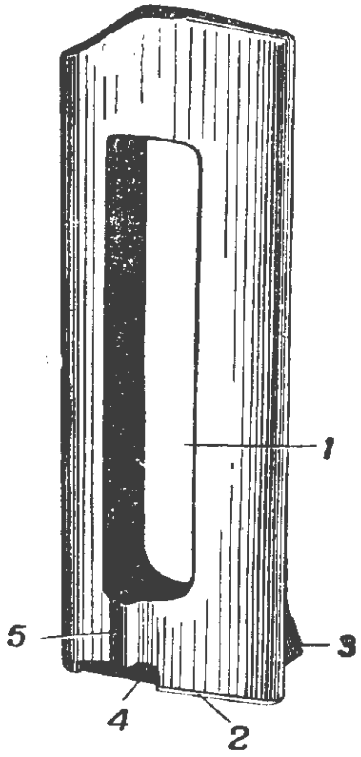

Мал. 40. Основа магазина:
1 - вікно; 2 - загнуте ребро;
3 - виступ; 4 - виріз; 5 - жолоб.

Подавач (мал. 41) служить для подачі патронів. Він має два відігнутих кінці, які направляють рух його в корпусі магазина. На одному з відігнутих кінців подавача з лівої сторони є зуб для включення затворної затримки після витрати всіх патронів з магазина.

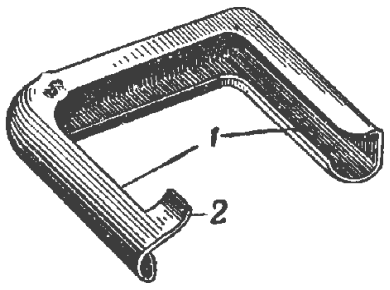

Мал. 41. Подавач:
1 - відігнуті кінці; 2 - зуб.

Пружина подавача (мал. 42) служить для подачі вверх подавача з патронами ми під час стрільби. Нижній кінець пружини відігнутий для запирання кришки магазина.

Мал. 42. Пружина подавача

Кришка магазина (мал. 43) має отвір для відігнутого (нижнього) кінця пружини подавача і пази, якими вона одягається на загнуті ребра корпусу магазина.

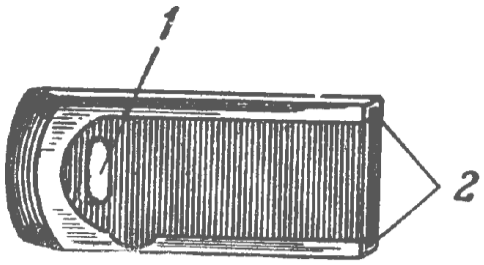

Мал. 43. Кришка магазина:
1 - отвір; 2 - пази.

Призначення, будова приладдя до пістолета

30. До приладдя пістолета входять (мал. 44): кобура, протирка, запасний магазин, пістолетний ремінь.

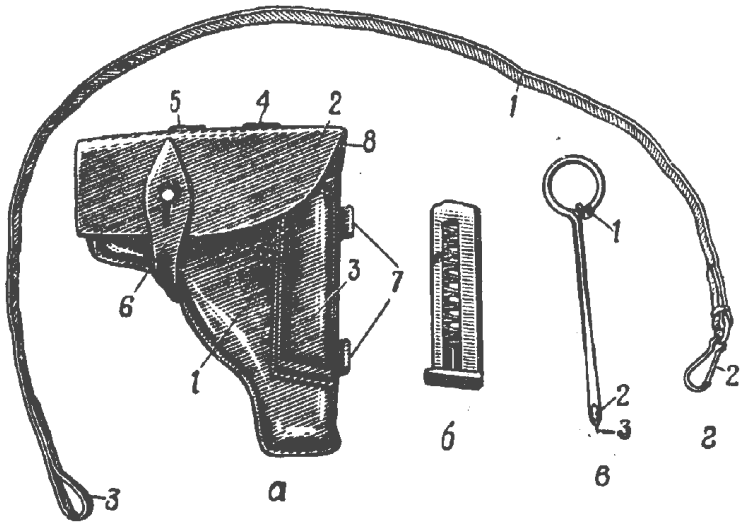

Мал. 44. Приладдя до пістолета

а - кобура: 1 - корпус; 2 - кришка; 3 - кишеня для запасного магазина; 4 - передня петля для носіння; 5 - задня петля для носіння; 6 - застібка; 7 - петля для протирки; 8 - внутрішній допоміжний ремінь. б - запасний магазин. в - протирка: 1 - лезо; 2 - прорізь; 3 - виступ. г - пістолетний ремінь: 1 - ремінь; 2 - карабін; 3 - петля.

Кобура служить для носіння і зберігання пістолета, запасного магазина і протирки. Кобура складається з корпусу, кришки, кишені для запасного магазина, передньої та задньої петель для носіння, застібки, петель для протирки і внутрішнього допоміжного ременя.

Протирка використовується для розбирання, збирання, чищення та змащування пістолета. Протирка має на одному кінці - виступ для зняття і

постановки гачка пружини шептала і для утоплення гнітка при відділенні викидача; прорізь для просування в неї паклі або ганчір'я; на другому - кільце для утримання протирки при чищенні. На стику кільця є лезо для загвинчування і відгвинчування гвинта рукоятки під час розбирання і збирання пістолета.

Пістолетний ремінь забезпечує кріплення пістолета до поясного ременя. Він складається з ременя, карабіну і петлі для поясного (брючного) ременя.

Будова патрона

31. 9-мм пістолетний патрон (мал. 45) складається з гільзи, капсюля, порохового заряду, кулі.

Гільза служить для розміщення порохового заряду і з′єднання усіх частин патрону; під час пострілу вона запобігає прорив газів з каналу ствола через патронник. В донній частині гільзи маються: гніздо для капсюля; ковадло, на який бойком ударника розбивається капсуль; два затравочні отвори, через які до порохового заряду проходить промінь полум'я від ударного складу капсуля. Ззовні, біля дна гільзи є кільцева проточка для зачіпу викидача.

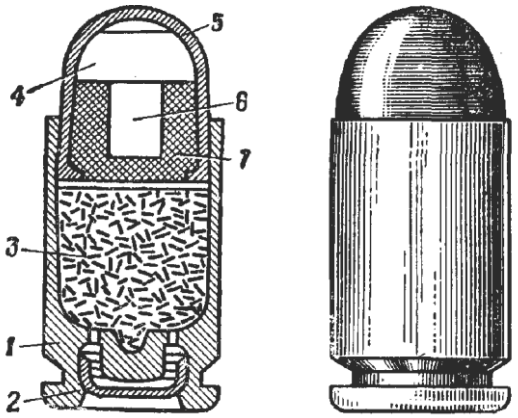

Мал. 45. Загальний вигляд 9-мм пістолетного патрону та його будова:

1 - гільза; 2 - капсуль; 3 - пороховий заряд; 4 - куля; 5 - біметалева (плакірована) оболонка; 6 - сталеве осердя; 7 - свинцева сорочка.

Заряд складається з бездимного піроксилінового пороху.

Капсуль служить для запалювання порохового заряду. Він складається із латунного ковпака з впресованим у нього ударним складом і фольгового кружка, який прикриває ударний склад. При ударі бійка ударний склад загоряється.

Куля складається з біметалевої (плакированої) оболонки, в яку впресоване стальне осердя. Між кулею та сталевим осердям є свинцева сорочка.

32. Патрони **з**аряджання пістолета споряджуються в магазин на 8 патронів. Спорядження магазину виконується шляхом вкладення та утоплення патронів рукою.

33. Патрони упаковуються у штатні патронні дерев'яні ящики по 2560 шт. у кожному. У кожному ящику розміщуються дві залізні закатані чи запаяні оцинковані коробки, в яких знаходяться патрони в картонних пачках, по 16 патронів у пачці. В одній залізній коробці розміщується 80 картонних пачок.

На бокових стінках дерев'яних ящиків є надписи, які визначають номенклатуру патронів, які вкладені у ці ящики: номер партії патронів, місяць та рік виготовлення патронів, завод – виробник, марку і партію пороху, кількість патронів в ящику.

Вага одного ящика з патронами біля 33 кг.

РОЗДІЛ 4
Робота частин і механізмів пістолета

Положення частин і механізмів пістолета до заряджання

34. Частини та механізми пістолета до заряджання знаходяться у наступному положенні.

Затвор під дією зворотньої пружини - у крайньому передньому положенні; чашечка затвора впирається в задній зріз ствола, в результаті чого ствол закритий вільним затвором. Повздовжні виступи затвора входять у пази, які є на задній частині рамки. Затвор із рамкою закривається ребром запобіжника.

Курок під дією широкого пера бойової пружини спущений і упирається передньою площиною у виступ запобіжника так, що не може рухатися вперед.

Шептало поличкою уступу на вісі запобіжника піднято вверх і утримується в такому положенні так, що між запобіжним зводом курка і носиком шептала є невелика відстань.

Спускова тяга з важелем зводу під дією вузького пера бойової пружини відведена в крайнє заднє положення; важіль зводу утоплений у рамку і його виступ самовзвода зчеплений із зубом самовзвода курка так, що при натисканні на хвіст спускового гачка курок не зводиться, але має деякий вільний хід назад.

Магазин вставлений в основу рукоятки. Подавач знаходиться зверху і впирається в гребінь затвора. Зуб подавача натискує на затворну затримку.

Прапорець запобіжника знаходиться в положенні "запобігання". При цьому виступ запобіжника опущений вниз і торкається до передньої площини курка; поличка уступу на вісі запобіжника діє на зуб шептала піднімає вверх шептало і утримує його в цьому положенні; зачіп запобіжника входить у виїмку курка і, впирається в його виступ, блокує курок у положенні "запобігання" так, що він не може бути зведений; ребро запобіжника зайшло за лівий виступ рамки і запирає затвор із рамкою.

Робота частин і механізмів пістолета при заряджанні

35. Для заряджання пістолета необхідно:

спорядити патронами магазин ями;

вставити магазин в основу рукоятки;

вимкнути запобіжник (повернути прапорець вниз);

відвести затвор у крайнє заднє положення і різко відпустити його.

При спорядженні магазина патрони класти на подавач один за одним в один ряд, натискуючи пружину подавача; по мірі наповнення магазина ями пружина подавача стискається і, натискує на подавач знизу, піднімає патрони вверх. Верхній патрон утримується загнутими краями бокових стінок корпусу магазина.

При вставленні спорядженого магазина в основу рукоятки защіпка магазина заскакує за виступ на стінці магазина й утримує магазин в основі рукоятки. Верхній патрон упирається в гребінь затвора. Подавач знаходиться внизу, його зуб не діє на затворну затримку.

При вимкненні запобіжника (повороті прапорця вниз) виступ запобіжника піднімає й звільнює курок. При повороті запобіжника його зачіп, виходить із виїмки курка, звільнює виступ курка, чим забезпечує вільне відведення курка назад. Поличка уступу на вісі запобіжника звільняє шептало, яке опускається під дією своєї пружини дещо вниз, і носик шептала стає спереду запобіжного зводу курка (курок стає на запобіжний звід). При повороті запобіжника його ребро виходить з-за лівого виступу рамки і роз'єднує затвор із рамкою. При цьому затвор може бути відведений рукою назад.

При відведенні затвора назад, затвор, рухаючись по повздовжніх пазах рамки, повертає курок. Шептало під дією пружини заскакує своїм носиком за бойовий звід курка. Рух затвора назад обмежує гребінь спускової скоби. Зворотня пружина знаходиться у стисненому стані. Курок при повороті передньою частиною кільцевої виїмки зміщує спускову тягу з важелем зводу вперед і дещо вверх, завдяки цьому вибирається частина вільного ходу спускового гачка. При підйомі важеля зводу вверх його виріз підходить до виступу шептала. Подавач магазина під дією пружини подавача піднімає патрони вверх так, що верхній патрон стає попереду досилача затвора.

При відпусканні затвора зворотня пружина посилає затвор вперед. Рухаючись по повздовжніх пазах рамки, затвор досилачем просуває верхній патрон у патронник. Патрон ковзає по загнутих кінцях бокових стінок корпуса магазина і по нахилу на приливі ствола і нижній частині патронника, входить у патронник і впирається переднім зрізом гільзи в уступ патронника; канал ствола запертий вільним затвором.

Другий патрон під дією пружини подавача піднімається подавачем вверх до упору в гребінь затвору. Коли затвор дійде до крайнього переднього положення і дошле патрон у патронник, зачіп викидача заскочить у кільцеву проточку гільзи. Курок - на бойовому взводі.

Пістолет готовий до пострілу. (мал. 46).

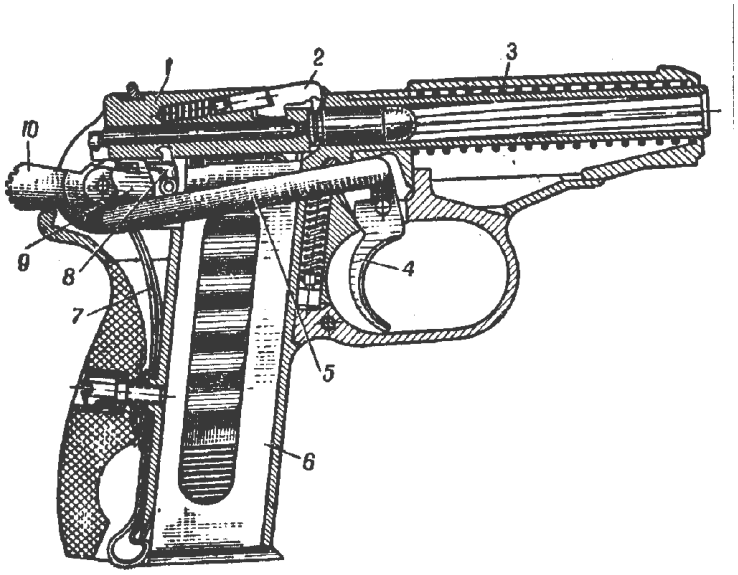

Мал. 46. Положення частин і механізмів пістолета перед пострілом:

1 - затвор; 2 - викидач; 3 - зворотня пружина; 4 - спусковий гачок; 5 - спускова тяга; 6 - магазин; 7 - бойова пружина; 8 - шептало з пружиною; 9 - важіль взводу; 10 - курок.

Робота частин і механізмів зарядженого пістолета під час вмикання запобіжника

36. Якщо постріл робити не потрібно, то, не спускаючи курок із бойового зводу, вимкнути запобіжник, повернувши його прапорець вверх до відказу так, щоб червоний кружок закрився прапорцем запобіжника. При повороті прапорця виступ запобіжника опуститься і до початку підйому шептало встане на шляху руху курка; вісь запобіжника поличкою уступу підніме шептало, внаслідок чого шептало повернеться й звільнить курок; курок під дією широкого пера бойової пружини обертається й наносить удар по виступу запобіжника; ребро запобіжника, обертається, заходить за лівий виступ рамки і запирає затвор із рамкою. Зачіп запобіжника, опускається, входить у виїмку курка і запирає його так, що звести курок неможливо.

Якщо в цьому положенні вимкнути запобіжник, то курок завдяки "відбою" автоматично становиться на запобіжний звід. В цьому випадку пістолет готовий до відкриття вогню самозводом. Безпечність звертання з пістолетом при випадкових ударах забезпечується автоматичною постановкою курка на запобіжник. Якщо спуск курка проводиться не запобіжником, а вручну, (натисненням на хвіст спускового гачка вказівним пальцем правої руки, придержуючи за головку курка великим пальцем цієї ж руки, то курок після звільнення спускового гачка також автоматично (завдяки "відбою") стане на запобіжник.

Робота частин і механізмів пістолета під час пострілу

37. Для здійснення пострілу необхідно вимкнути запобіжник, звести курок і натиснути пальцем руки на хвіст спускового гачка.

При вмиканні запобіжника і взведенні курка робота частин і механізмів пістолета проходить, так як описано в ст. 35.

При натисканні пальцем на хвіст спускового гачка спускова тяга зміщується вперед, а важіль зводу, з'єднаний із заднім кінцем спускової тяги, повертається на задній цапфі спускової тяги і піднімається до тих пір, доки не впреться своїм вирізом у виступ шептала; потім важіль зводу припіднімає шептало і розчіплює його з бойовим зводом курка. Відокремлюючий виступ важеля зводу входить у виїмку затвора.

Курок звільнюється від шептала і під дією широкого пера бойової пружини різко обертається на цапфах вперед і ударяє по ударнику.

Ударник енергійно рухається вперед і бойком розбиває капсуль патрону; відбувається постріл.

Тиском порохових газів куля викидається з каналу ствола; в той же час гази тиснуть на стінки і дно гільзи. Гільза роздавлюється і щільно прижимається до стінок патронника. Тиск газів на дно гільзи передається на затвор, внаслідок чого він рухається назад.

Робота частин і механізмів пістолета після пострілу

38. Затвор від тиску порохових газів на дно гільзи відходить назад разом з гільзою. На початку руху назад (на довжині 3 - 5 мм) затвор своїм виступом зміщує розділяючий виступ важеля зводу праворуч, розчіплюючи його із шепталом.

Звільнене шептало під дією пружини прижимається до курка; коли курок повернеться назад до кінця, носик шептала заскакує за бойовий звід курка і утримує його до наступного пострілу.

При подальшому русі затвора назад розділяючий виступ важеля взводу ковзає по пазу затвора; гільза, яка утримується викидачем у чашечці затвора, вдаряється у відбивач і викидається через вікно в стінці затвора.

Подавач подає наступний патрон і ставить його перед досилачем затвора.

Затвор, коли дійде до крайнього заднього положення, під дією зворотньої пружини повертається в переднє положення; затвор досилачем виштовхує з магазина черговий патрон і досилає його в патронник. Коли затвор дійде до крайнього переднього положення і дошле патрон у патронник, зачіп викидача заскочить у кільцеву виточку гільзи.

Важіль зводу впирається у шептало (збоку), а розділяючий виступ його знаходиться напроти виїмки на затворі. Пістолет готовий до чергового пострілу.

39. Для чергового пострілу необхідно відпустити хвіст спускового гачка та знову натиснути на нього.

При відпусканні хвоста спускового гачка спускова тяга з важелем зводу під дією вузького пера бойової пружини відходить назад, одночасно важіль зводу опускається вниз і своїм вирізом заходить під виступ шептала.

При натисненні на хвіст спускового гачка важіль зводу піднімає шептало і знову звільнює курок від шептала. Проходить черговий постріл.

Якщо затвор не дійде до крайнього переднього положення (зім'ятий патрон), то розділяючий виступ важеля зводу не зайде у виїмку на затворі, внаслідок чого важіль взводу не зайде в зчеплення з шепталом і під час чергового натискання на спусковий гачок не поверне шептало і не відбудеться спуск курка. Цим самим виключається можливість пострілу, якщо патрон не повністю досланий у патронник.

Робота частин і механізмів пістолета під час стрільби самовзводом

40. Якщо стрільба ведеться без попереднього зведення курка, то при натисненні на хвіст спускового гачка курок зводиться автоматично (мал. 47).

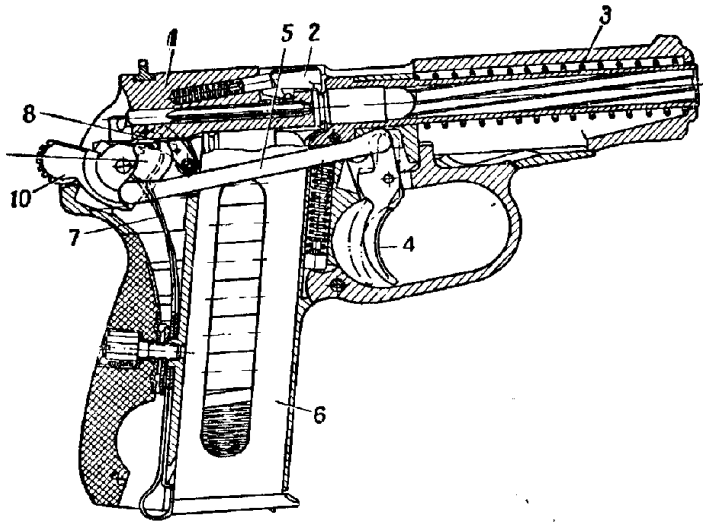

Мал. 47. Положення частин і механізмів пістолета перед пострілом самозводом:

1 - затвор; 2 - викидач; 3 - зворотня пружина; 4 - спусковий гачок; 5 - спускова тяга; 6 - магазин; 7 - бойова пружина; 8 - шептало з пружиною; 9 - важіль зводу; 10 - курок.

При цьому важіль зводу, увійде в зачеплення своїм виступом самозвода із зубом самозвода курка, зводить курок. Курок, не ставиться на бойовий звід (так як шептало в момент зриву буде припіднятим у верхнє положення виступом важеля зводу), зривається з виступу самозвода важеля зводу і ударяє по ударнику; відбувається постріл.

Робота частин і механізмів пістолета після витрати патронів з магазина

41. При витраті всіх патронів з магазина подавач магазина своїм зубом піднімає передній кінець затворної затримки вверх. Затвор впирається своїм зубом у виступ затворної затримки, зупиняється в задньому положенні. Курок поставлений на бойовий звід.

Пружина подавача має найменше стиснення. Затвор залишається в задньому положенні і коли витягується магазин з основи рукоятки пістолета, утримується на затворній затримці.

42. Затвор звільняється від затворної затримки (при витягненому або вставленому магазині) шляхом натискання пальцем руки на кнопку затворної затримки.

Затримки під час стрільби з пістолета і способи їх усунення

43. Пістолет є надійною і безвідмовною зброєю при умові, якщо він вірно зберігається і експлуатується. Але під час експлуатації внаслідок зносу частин і механізмів, а частіше при необережному поводженні і неуважному догляді можуть з'являтися затримки під час стрільби.

44. Для запобігання затримок під час стрільби з пістолета і забезпечення безвідмовності роботи пістолета необхідно:

вірно готувати пістолет до стрільби;

своєчасно і, з дотриманням усіх правил, оглядати, чистити і змащувати пістолет; особливо ретельно слідкувати за чистотою і змащенням частин, які труться;

своєчасно проводити ремонт пістолета;

перед стрільбою оглядати патрони; несправні, іржаві та брудні для стрільби не використовувати;

під час стрільби та при пересуванні оберігати пістолет від забруднення та ударів;

якщо пістолет перед стрільбою знаходився довгий час на сильному морозі, то перед заряджанням його, декілька раз енергійно відвести затвор рукою і відпустити його, причому після кожного відведення і відпускання проводити спуск курка натисненням на хвіст спускового гачка.

45. Якщо під час стрільби буде затримка, то її необхідно усунути перезаряджанням пістолета. Якщо перезаряджанням затримка не усувається, то необхідно вияснити причину затримки і усунути її, як вказано нижче.

Затримки	Причини затримок	Способи усунення затримок
1	2	3
1. **Осічка**. Затвор у крайньому передньому положенні, курок зпущений, але постріл не відбувся.	1. Капсуль патрона несправний. 2. Згущення мастила або забруднення каналу ударника. 3. Не повністю загвинчений гвинт рукоятки (у пістолетів без здвижки бойової пружини). 4. Малий вихід ударника або забоїни на бойку.	1. Перезарядити пістолет і продовжити стрільбу. 2. Оглянути та почистити пістолет. 3. Загвинтити гвинт рукоятки до кінця. 4. Відправити пістолет в майстерню.
2. **Недокриття патрона затвором.** Затвор зупинився, не дійшов до крайнього переднього положення; спуск курка провести неможливо.	1. Забруднення патронника ійника, пазів рамки і чашечки затвора 2. Труднощі руху викидача тому, що забруднена пружина викидача або гнідок.	1. Дослати затвор вперед поштовхом руки і продовжити стрільбу. Оглянути та почистити пістолет.
3. **Неподача патрона із магазина в патронник.** Затвор знаходиться у передньому положенні, але патрона у патроннику немає; затвор зупинився у середньому положенні разом з патроном, недославши його в патронник.	1. Забруднення магазина і рухомих частин пістолета. 2. Погнутість верхніх країв корпусу магазина.	1. Перезарядити пістолет і продовжити стрільбу. Почистити пістолет і магазин. 2. Замінити несправний магазин.

1	2	3
4. **Прихват (защіплення) гільзи затвором.** Гільза не викинута через вікно у затворі і заклинилась між затвором і казенним зрізом ствола.	1. Забруднення рухомих частин пістолета. 2. Несправність викидача, його пружини або відбивача.	1. Викинути прихвачену гільзу і продовжити стрільбу. 2. При несправності викидача з пружиною або відбивача направити пістолет в майстерню.
5. **Автоматична стрільба**.	1. Загущення мастила або забруднення частин ударно-спускового механізму. 2. Зношування бойового зводу курка або носика шептала. 3. Ослаблення або поломка пружини шептала. 4. Поличка уступу доторкається запобіжного зуба шептала.	1. Оглянути і почистити пістолет. 2. Направити пістолет у майстерню. Теж. Теж.

РОЗДІЛ 5
Огляд та підготовка до стрільби пістолета і патронів, догляд за ними та їх зберігання

Загальні положення

46. Для виявлення стану зброї, її несправностей і бойової готовності проводять періодичні огляди пістолетів у строки, установлені Статутом внутрішньої служби.

Огляд пістолета проводиться у зібраному і розібраному вигляді.

Ступінь розбирання визначається перед кожним оглядом.

Одночасно з оглядом пістолета проводять огляд кобури, запасного магазина, протирки і пістолетного ременя.

47. Кожен військовослужбовець, озброєний пістолетом, повинен оглядати пістолет кожен день, перед тим, як вийти на заняття, перед стрільбою і під час чищення.

Перед тим, як вийти на заняття і безпосередньо перед стрільбою пістолет оглядати у зібраному вигляді, а під час чищення - в розібраному і зібраному вигляді.

48. Під час щоденного огляду пістолета необхідно перевірити:

чи немає на металевих частинах іржі, бруду, подряпин, забоїн і тріщин; в якому стані знаходиться мастило;

чи справно діє затвор, магазин, ударно-спусковий механізм, запобіжник і затворна затримка;

чи справна мушка і цілик;

чи утримується магазин в основі рукоятки;

чи чистий канал ствола.

Несправності пістолета повинні усуватися негайно; якщо вони в підрозділі не можуть бути усунені, пістолет необхідно направити в ремонтну майстерню.

Характерні несправності, які є причиною ненормального бою пістолета, наступні:

мушка розбита або погнута - кулі будуть відхилятися в сторону, протилежну переміщенню вершини мушки;

цілик зміщений - кулі будуть відхилятися в сторону зміщення цілика;

забоїни на дульному зрізі ствола - кулі будуть відхилятися в сторону, протилежну забоїнам;

розтертий канал ствола (особливо в дульній частині), зношення (округлення) полів нарізів, подряпини і забоїни в каналі ствола, хитання цілика - усе це збільшує розсіювання куль.

Огляд пістолета в зібраному вигляді

49. Під час огляду пістолета в зібраному вигляді перевірити:

чи немає на частинах пістолета іржі, подряпин, забоїн і тріщин; чи відповідають номери на затворі, запобіжнику, і на магазинах номеру на рамці;

чи немає забоїн на мушці і в прорізі цілика, які заважають прицілюванню; чи міцно утримується цілик у пазу затвора і чи збігається риска на цілику з рискою на затворі;

чи легко перемикається запобіжник з одного положення в інше і надійно він фіксується в крайніх положеннях;

чи має курок "**відбій"**: при спущеному курку і відведеному до кінця назад спусковому гачку головка курка при натисканні на неї пальцем руки повинна подаватися вперед, а після припинення натискання енергійно повертатися у попереднє положення; при відпущеному спусковому гачку і при припиненні натискання на головку курка курок повинен стати на запобіжний звід і в цьому положенні при достатньо сильному натисканні руки не повинен зриватися із запобіжного зводу і зміщуватися вперед;

чи надійно утримується спускова скоба в рамці і чи встановлюється для відділення затвору в перекошене положення;

чи довернутий гвинт рукоятки;

чи нема у каналі ствола бруду, іржі та інших дефектів. Для цього необхідно затвор поставити на затворну затримку і оглянути канал ствола з дульної частини, вставивши у вікно затвора білий папір;

чи не погнуті стінки і верхні кінці корпусу магазина і чи вільно пересувається подавач у магазині;

чи вільно вставляється магазин (запасний магазин) в основу рукоятки і достається з неї і чи надійно утримується магазин защіпкою;

чи вірно працюють частини і механізми пістолета. Для перевірки потрібно виконати наступну роботу.

Установити прапорець запобіжника в положення "**вогонь"** (опустити вниз), відвести затвор рукою назад до кінця і відпустити його; затвор, просунеться дещо вперед, під дією затворної затримки повинен зупинитися в заднього положенні. Натиснути на кнопку затворної затримки; затвор під дією зворотньої пружини повинен енергійно повернутися у попереднє положення, а курок повинен стояти на бойовому зводі. Натиснути на хвіст спускового гачка: курок повинен зірватися з бойового зводу і вдарити по ударнику.

Достати магазин із основи рукоятки пістолета і зарядити його навчальними ями; вставити магазин в основу рукоятки пістолета, відвести затвор назад і відпустити його; при цьому затвор під дією зворотньої пружини повинен дійти до крайнього переднього положення і дослати патрон у патронник; при повторному відведенні затвора назад патрон повинен енергійно бути викинутий назовні через вікно в затворі.

Повернути прапорець запобіжника вверх у положення **"запобігання**"; при цьому курок повинен зірватися з бойового зводу, нанести удар по виступу запобіжника і зупинитися в положенні, дещо відведеному назад; після чого затвор повинен бути запертий, курок не повинен зводитися як при безпосередній дії на нього великим пальцем руки, так і при натиснені на хвіст спускового гачка (самозводом).

Встановити прапорець запобіжника у положення **"вогонь"** і натиснути на хвіст спускового гачка; при цьому курок повинен зводитися і, не ставши на бойовий звід, нанести удар по ударнику.

Встановити курок на бойовий звід і натиснути на головку курка ззаду; при цьому він не повинен зриватися з бойового зводу. Потім натиснути на хвіст спускового гачка; при цьому курок повинен зірватися з бойового зводу і нанести енергійний удар по ударнику.

При наявності пружинних терезів перевірити зусилля спуску курка з бойового зводу. Спуск курка з бойового зводу повинен бути від зусилля на спусковий гачок не менше 1,5 кг і не більше 3,5 кг.

чи блокується курок виступом запобіжника при повертанні запобіжника до початку підйому шептала. Перевірку проводити в наступному порядку.

Перевести прапорець запобіжника в положення **"вогонь"**. Встановити курок на бойовий звід. Утримувати пістолет у правій руці стволом вниз і спостерігаючи через паз у затворі за шепталом, великим пальцем правої руки повільно пересувати прапорець запобіжника вверх до моменту початку підйому шептала. Визначив таким чином положення запобіжника до моменту початку підйому шептала (момент коли поличка доторкається запобіжного зуба шептала) і притримуючи курок великим пальцем правої руки, вказівним пальцем натиснути на спусковий гачок і не відпускати його, повільно довести курок у переднє положення. При цьому курок повинен упиратися у виступ запобіжника (блокуватись запобіжником) (мал. 48), тому постріл не відбудеться.

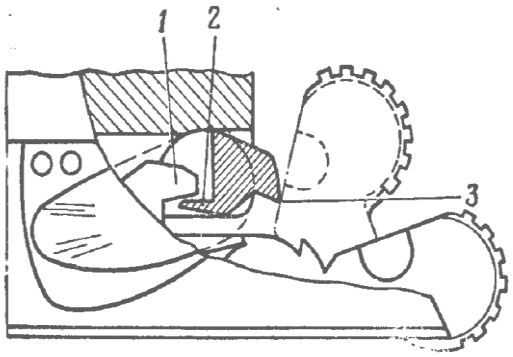

Мал. 48. Схема блокування курка виступом запобіжника:

1 - зуб шептала; 2 - поличка уступу запобіжника; 3 - виступ запобіжника.

Огляд пістолета в розібраному вигляді

50. В розібраному пістолеті досконально оглянути кожну частину та механізм окремо, для того щоб перевірити, чи нема скошеності металу, зірваної різьби, подряпин та забоїн, погнутостей, іржі і забруднення, чи всі деталі мають одинакові номери.

51. Під час огляду рамки зі стволом і спусковою скобою особливу увагу звернути на стан каналу ствола.

Канал ствола оглядають з дульної і казенної частин. При цьому перевіряють чистоту каналу ствола, патронника і справність казенного зрізу ствола.

Стволи можуть бути з хромованим і не хромованим каналом і патронником.

Під час огляду не хромованого каналу ствола можуть спостерігатися наступні недоліки.

Сип - первинне ураження металу іржею. Сип має вигляд крапок і краплинок, розташованих місцями або по всій поверхні каналу ствола.

Іржа - темний наліт на металі. Іржу, непримітну на око, можливо визначити, якщо протирати канал ствола чистою ганчіркою, на якій іржа залишає жовті плями.

Сліди іржі - темні неглибокі плями, які залишаються після видалення іржі.

Раковини - значні поглиблення в металі, які з'являються внаслідок довгої дії іржі. Усувати їх у підрозділі забороняється.

Обміднення - з'являється після стрільби плакірованними кулями, покритими томпаком. Обміднення спостерігається у вигляді легкого мідного нальоту на стінках каналу ствола. Усувати тільки в ремонтній майстерні.

Подряпини - риски, іноді з примітним підйомом металу по краях. Виведення подряпин у каналі ствола не допускається.

Забоїни - більш або менш значні поглиблення, інколи з підйомом металу.

Роздуття ствола примітно в каналі ствола у вигляді поперечного темного суцільного кільця (напівкільця) або спостерігається по випуклості металу на зовнішній поверхні ствола. Роздуття ствола не допускається.

Під час визначення якісного стану хромованих стволів керуються Інструкцією з категорювання артилерійського озброєння.

52. Під час огляду затвора з викидачем, ударником і запобіжником особливу увагу звертати на стан внутрішніх пазів, гнізд і виступів, які не повинні бути забрудненні і не повинні мати забоїн. Перевірити, чи вільно пересувається ударник у каналі затвора, чи енергійно піджимається викидач до чашечки затвора і чи перекосився зачіп викидача та бойок ударника.

Під час огляду запобіжника перевірити, чи утоплюється фіксатор, чи нема великих погнутостей на зачепі для запирання курка, чи не зношена цапфа, чи не зношено ребро запобіжника.

53. Під час огляду зворотньої пружини перевірити, чи нема на ній зауснениць, іржі, погнутостей, бруду і надломів, чи міцно вона тримається на стволі.

54. Під час огляду частин ударно-спускового механізму особливу увагу звертати на справність курка, шептала, спускової тяги з важелем зводу. Під час огляду спускової тяги перевірити, чи немає великого зносу розділяючого виступу важеля зводу, важіль зводу повинен без заїдання обертатися на цапфі спускової тяги. Перевірити, чи нема зкрошеності та зносу бойового і запобіжного зводу курка, розтягнутості пружини шептала і зносу його носика. Пера бойової пружини не повинні бути поламані.

55. Під час огляду рукоятки з гвинтом перевірити, чи немає тріщин і відколів, чи немає зірваної різьби на гвинті, чи не забруднені пази та виїмки і чи немає бруду у металевій втулці для гвинта.

56. Під час огляду затворної затримки впевнитися в її справності. Затворна затримка не повинна бути погнута або надломлена. Перевірити, чи немає зкрошеності металу на відбивачі.

57. Під час огляду магазина особливу увагу звернути на справність зуба подавача і виступу для защіпки магазина; перевірити, чи не погнуті верхні кінці корпуса магазина.

Огляд протирки, кобури і пістолетного ременя

58. Під час огляду перевірити, чи не погнута протирка, чи нема на ній забоїн та подряпин. На лезі не повинно бути зкрошенності металу. Не допускається погнутість виступу протирки.

Під час огляду кобури перевірити, чи нема розривів і порушення швів, наявність петель, застіжки і допоміжного ременя.

Перевірити справність пістолетного ременя.

Огляд бойових патронів

59. Огляд бойових патронів проводиться з метою виявлення несправностей, які можуть привести до затримок під час стрільби з пістолета.

Патрони оглядають перед стрільбою, під час підготовки до наряду і за особливими розпорядженнями.

60. Під час огляду патронів необхідно перевірити:

чи нема на гільзах іржі і зеленого нальоту, особливо на капсулі, вм’ятин, подряпин, обмежуючих входження патрону у патронник; чи не витягується куля з гільзи рукою і чи не виступає капсуль із-за поверхні дна гільзи; патрони з перерахованими недоліками (дефектами) повинні бути відібрані та повернені;

чи нема серед бойових патронів навчальних.

Якщо патрони забруднилися або покрилися невеликим зеленим нальотом або іржею, їх необхідно обтерти чистою сухою ганчіркою.

Підготовка пістолета до стрільби

61. Підготовка пістолета до стрільби проводиться з метою забезпечити безвідказність роботи пістолета під час стрільби і збереження його нормального бою. Для цього необхідно:

оглянути пістолет у розібраному вигляді згідно ст. 50-57;

оглянути пістолет у зібраному вигляді згідно ст. 49;

оглянути патрони згідно ст. 59-60;

спорядити магазин патронами згідно ст. 86;

безпосередньо перед стрільбою почистити і протерти насухо канал ствола.

Зберігання пістолета та патронів

62. Пістолет повинен завжди бути справним. За зберігання пістолета і його комплекту несе відповідальність військовослужбовець, озброєний пістолетом, який зобов'язаний обережно поводитись з пістолетом і кожного дня його оглядати.

63. При розташуванні в казармі або в таборі пістолети зберігаються незарядженими і витягнутими з кобур у шафах або ящиках із гніздами згідно Статуту внутрішньої служби. Запасні магазини зберігаються в гніздах біля пістолетів.

64. При розташуванні в населених пунктах на квартирах пістолет зберігають у себе.

65. Під час польових занять, на марші, при переїзді по залізниці і на машинах пістолет носять у кобурі на ремінці, який повинен бути міцно застебнутий і вірно підігнаний, щоб кобура не вдарялася у тверді предмети.

66. Для запобігання роздуття або розриву ствола при стрільбі забороняється затикати або закривати чим-небудь канал ствола.

67. У всіх випадках, не пов'язаних із стрільбою, прапорець запобіжника повинен бути у положенні "запобігання". При установці запобіжника у положення "вогонь" або "запобігання" прапорець запобіжника повинен бути поставлений у крайнє нижнє або крайнє верхнє положення.

68. Якщо при необхідності пістолет був покладений у мокру кобуру, то при першій можливості витягнути пістолет із кобури, обтерти його, почистити, змастити його і просушити кобуру.

69. В жарких районах при наявності у повітрі пилу, а також у прибережних районах при великій вологості повітря пістолет зберігають згідно особливих указівок.

70. Патони повинні зберігатися в сухому місці і по можливості повинні бути прикриті від сонячних променів, при зверненні з ними не допускати їх руйнування, оберігати від ударів, вологи, бруду та ін.

РОЗДІЛ 6
Перевірка бою пістолета та приведення його до нормального бою

Загальні положення

71. Усі пістолети повинні бути приведенні до нормального бою.

Перевірка бою пістолета проводиться:

під час надходження пістолета до частини;

після ремонту або заміни частин пістолета, які можуть впливати на його бій;

при виявленні під час стрільби ненормального відхилення куль .

У бойових обставинах кожний командир повинен використовувати всі можливості для періодичної перевірки бою пістолетів.

Перевірка бою та приведення до нормального бою пістолета

72. Перевірка бою пістолетів проводиться офіцерами або відмінними стрілками у присутності військовослужбовців, за якими закріплені пістолети. Старші начальники до командира частини включно зобов'язані слідкувати за точним дотриманням правил перевірки бою пістолетів та за приведенням їх до нормального бою.

73. Перед перевіркою бою пістолети ретельно оглядаються і виявлені несправності усуваються. При перевірці повинен бути присутній технік по зброї з необхідним інструментом.

74. Перевірка бою проводиться в сприятливих умовах: в ясну безвітряну погоду, або в закритому тирі, або в захищеній від вітру ділянці стрільбища.

Перевірка бою пістолета проводиться стрільбою на 25 м патронами однієї партії.

75. Стрільба ведеться по чорному колу діаметром 25 см, закріпленому на щиті висотою 1 м і шириною 0,5 м.

Точка прицілювання має бути на середині нижнього краю чорного кола, або у центрі його. Точка прицілювання повинна знаходитись приблизно на висоті очей стріляючого.

По прямовисній лінії над точкою прицілювання позначається (крейдою, кольоровим олівцем) нормальне положення середньої точки влучення, яка повинна бути вище точки прицілювання на 12,5 см або збігатися з нею, якщо точка прицілювання буде центр кола. Позначена точка буде контрольною.

76. Перевірка бою пістолета проводиться із положення **"стоячи"**, із "**руки**", або **з "упору"** (дерн, мішок набитий тирсою) покладений на якийнебудь місцевий предмет, або підставку.

Під час стрільби з **"упору"** кисть руки з пістолетом повинна бути у висячому положенні і не торкатися упору.

77. Для перевірки бою пістолета пристрільщик проводить підряд чотири постріли, ретельно та одноманітно прицілюючись. По закінченню стрільби оглядають щит і по розташуванню пробоїн визначається кучність бою пістолета та положення середньої точки влучення.

78. Кучність бою пістолета визначається нормальною, якщо всі чотири пробоїни (в крайньому разі три, при одній випадково відхилившийся) умі-щуються в коло діаметром 15 см.

При задовільній кучності бою командир визначає середню точку влучення і вимірює величину відхилення від контрольної точки з допомогою сантиметрової лінійки. Для зручності вимірювання через контрольну точку проводять (крейдою або кольоровим олівцем) дві лінії - вертикальну та горизонтальну.

79. Для визначення середньої точки влучення по чотирьох пробоїнах необхідно з'єднати прямою лінією дві будь-які пробоїни, і відстань між ними розділити навпіл; одержану точку ділення з'єднати з третьою пробоїною, відстань між ними розділити на три рівних частини; точку ділення, ближню до двох перших пробоїн, з'єднати з четвертою пробоїною, відстань між ними розділити на чотири рівних частини. Точка, яка розташована на три ділення від четвертої пробоїни, буде середньою точкою влучення (мал. 49).

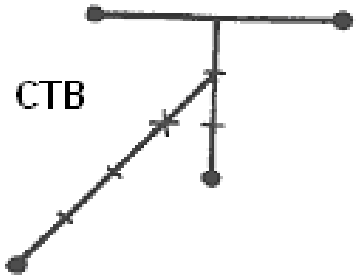

Мал. 49. Визначення середньої точки влучення по чотирьох пробоїнах

При семеричному розташуванні пробоїн середню точку влучення можливо визначити наступним способом:

розташовані поряд пробоїни з'єднати попарно прямими лініями, через середину обох ліній провести третю лінію і розділити на дві рівні частини, точка ділення є середньою точкою влучення (мал. 50);

пробоїни з'єднати попарно навхрест прямими лініями; точка перехрещення цих ліній є середньою точкою влучення (мал. 51).

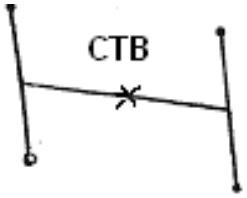

Мал. 50. Визначення середньої точки влучення по чотирьох семетрично розташованих пробоїнах

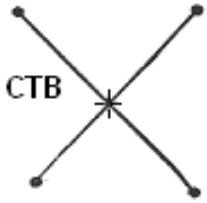

Мал. 51. Визначення середньої точки влучення по чотирьох семетрично розташованих пробоїнах

Для визначення середньої точки влучення по трьох пробоїнах необхідно з'єднати дві пробоїни прямою лінією і розділити на дві рівні частини, отриману точку з'єднати з третьою пробоїною і розділити цю відстань на три частини. Точка, ближня до двох перших пробоїн, є середньою точкою влучення
(мал. 52).

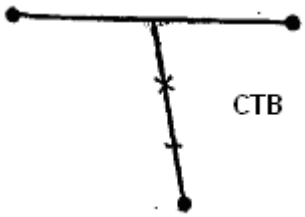

Мал. 51. Визначення середньої точки влучення по трьох пробоїнах

80. Визначивши середню точку влучення, командир виміряє величину відхилення від контрольної точки.

Середня точка влучення не повинна відхилятися більше, ніж на 5 см від контрольної точки в любому напрямі. Якщо середня точка влучення відхилилася від контрольної точки більше, ніж на 5 см, то пістолет передається техніку по зброї для відповідного пересування, або заміни цілика; цілик замінюється більш низьким (високим), якщо середня точка влучення виявиться вище (нижче) контрольної точки; цілик пересувають ліворуч (праворуч), якщо середня точка влучення виявилась правіше (лівіше) контрольної точки.

Збільшення (зменшення) висоти цілика, або переміщення його праворуч (ліворуч) на 1 мм змінює положення середньої точки влучення у відповідну сторону на 19 см.

П р и м і т к а. Мушку пістолета підпилювати заборонено.

81. Приведення пістолета до нормального бою вважається закінченим, коли пістолет як по кучності так і по середній точці влучення відповідає вимогам нормального бою.

Після приведення пістолета до нормального бою цілик за допомогою керна закріпляється, стара мітка на цілику зачищується, а замість неї набивається нова мітка

П р и м і т к а. Зачищати мітки на стінці затвору заборонено.

ЧАСТИНА ІІ
ПРИЙОМИ ТА ПРАВИЛА СТРІЛЬБИ З ПІСТОЛЕТА

РОЗДІЛ 7
Прийоми стрільби з пістолета

Загальні положення

82. Стрільба з пістолета ведеться із положення стоячи, з коліна, лежачи, з руки і з упору або під час руху на машині та ін. Всі прийоми стрільби стріляючий виконує швидко, продовжуючи спостерігати за, ціллю.

83. Стрільба з пістолета складається з виконання наступних прийомів:

підготовка до стрільби (заряджання пістолета, прийняття положення для стрільби);

виконання пострілу (прицілювання, спуск курка);

припинення стрільби (припинення натиснення на хвіст спускового гачка, вмикання запобіжника - переведення його в положення "запобігання", розряджання пістолета).

84. Під час бою вогонь із пістолета ведеться самостійно.

З метою навчання для стрільби з різних положень подається команда (наприклад**) "По такій-то цілі, стоячи (з коліна, лежачи) вогонь".**

За цією командою необхідно прийняти вказане командою положення, вимкнути запобіжник і, прицілившись виконати постріл самозводом. Постріл за цією командою може бути виконаний і з попереднім взведенням курка на бойовий звід. У цьому випадку після постановки курка на бойовий звід необхідно прицілитися і натиснути на хвіст спускового гачка.

85. Для виконання прийомів стрільби, які забезпечують найбільшу влучність і зручність стріляючого, необхідно вибирати найбільш вигідне положення для стрільби при цьому необхідно добиватися одноманітного положення рукоятки в руці і найбільш зручного положення тулуба, рук і ніг.

Підготовка до стрільби

86. Під час підготовки до стрільби за командою **"ЗАРЯДЖАЙ"** стріляючий повинен:

дістати пістолет із кобури; витягнути магазин із рукоятки пістолета; укласти пістолет до кобури;

спорядити магазин патронами, для чого утримуючи магазин в лівій руці (мал. 53) правою рукою спорядити магазин;

дістати пістолет із кобури і вставити магазин у рукоятку пістолета;

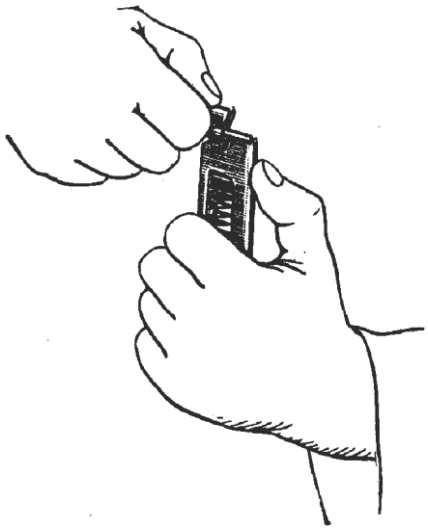

Мал. 53. Спорядження магазина патронами

дослати патрон в патронник ствола, для чого вимкнути запобіжник (опустити прапорець вниз), відвести лівою рукою затвор у крайнє заднє положення і відпустити його;

увімкнути запобіжник (перевести прапорець запобіжника великим пальцем правої руки так, щоб він закрив червоний кружок) і укласти пістолет до кобури.

П р и м і т к а. В бойових обставинах пістолет повинен бути заряджений завчасно.

87. Для прийняття положення для стрільби, стоячи (мал. 54) необхідно:

повернутися на півоберта ліворуч і, не приставляючи правої ноги, виставити її вперед по напрямку на ціль на ширину плеч, розподілити вагу тіла рівномірно на дві ноги;

відстебнути кришку і дістати пістолет із кобури;

тримати пістолет дульною частиною вверх проти правого ока, зберігаючи при цьому положенні кисті руки на висоті підборідка; ліва рука повинна бути вільною, опущеною вздовж тіла або закладена за спину;

тримаючи пістолет дульною частиною вверх, накласти великий палець правої руки на прапорець запобіжника і опустити його вниз (вимкнути запобіжник); покласти вказівний палець в спускову скобу, не торкаючись спускового гачка.

П р и м і т к а. Під час стрільбі з лівої руки положення тулуба зворотне; правою рукою дістати пістолет з кобури і перекласти його в ліву руку.

Під час стрільбі з попередньо зведеним курком, а не самозводом, після вимкнення запобіжника необхідно натиснути великим пальцем правої руки на головку курка поставити курок на бойовий звід.

Мал. 54. Положення для стрільби, стоячи

Мал. 55. Положення для стрільби з коліна

88. Для прийняття положення для стрільби з коліна (мал. 55) необхідно виставити назад ліву ногу, так, щоб носок ступені її був напроти каблука правої ноги; швидко опуститися на ліве коліно і присісти на каблук; праву ногу від коліна до ступні держати по можливості відвісно, носок ступні - в напрямку на ціль; дістати пістолет із кобури, вимкнути запобіжник; поставити курок на бойовий звід , якщо стрільба буде вестись з попередньо зведеним курком; тримати пістолет як вказано в ст. 87.

89. Для прийняття положення для стрільби лежачи (мал. 56) необхідно зробити повний крок правою ногою вперед і трохи праворуч; нахилитися вперед, опуститися на ліве коліно і поставити ліву руку на землю спереду себе пальцями праворуч; потім, впираючись послідовно на бедро лівої ноги і плече лівої руки, лягти на лівий бік і швидко повернутися на живіт, розкинути ноги дещо в сторони носками назовні. Витягнути пістолет із кобури, вимкнути запобіжник і установити курок на бойовий звід, як вказано в ст. 87; якщо стрільба буде вестись самозводом, то після вимкнення запобіжника вставити вказівний палець правої руки в спускову скобу, не торкаючись спускового гачка.

Мал. 56. Положення для стрільби лежачи

Виконання пострілу

90. Для виконання пострілу із усіх положень для стрільби необхідно: вибрати точку прицілювання; не закінчуючи спостереження за цілю, витягнути праву руку з пістолетом вперед, тримати пістолет за рукоятку кистю правої руки; накласти вказівний палець цієї руки першим суглобом на хвіст спускового гачка; витягнути по лівій стороні рукоятки великий палець правої руки паралельно напряму ствола (мал. 57); витягнуту праву руку тримати вільно, без напруги, кисть цієї руки тримати в площині, яка проходить через вісь каналу ствола і лікоть руки (мал. 58); рукоятку пістолета не стискати і тримати її по можливості одноманітно.

Мал. 57. Утримання пістолета під час стрільби

Мал. 58. Положення під час стрільби стоячи

91. Для прицілювання затримати подих на видиханні, зажмурити ліве око, а правим дивитися через прорізь цілика на мушку так, щоб мушка була по середині прорізі, а вершина її на рівні з верхніми краями цілика; в такому

положенні підвести пістолет під точку прицілювання (не завалюючи його) і одночасно почати натиснення на хвіст спускового гачка.

П р и м і т к а. Якщо стріляючому важко закрити окремо ліве око, то дозволяється прицілюватися з відкритими очима.

92. Для спуску гачка необхідно, утримуючи дихання, плавно натиснути першим суглобом вказівного пальця на хвіст спускового гачка, доки курок непомітно для стріляючого, як би сам собою, не зірветься з бойового зводу, і не відбудеться постріл.

При попередньо зведеному курку, спусковий гачок має деякий вільний хід, при якому постріл не відбувається.

При натисненні на хвіст спускового гачка тиск пальця проводити прямо назад. Стріляючий повинен плавно збільшувати тиск на хвіст спускового гачка протягом того часу, доки вершина рівної мушки зуміщена з точкою прицілювання; коли мушка відхиляється від точки прицілювання, стріляючий повинен, не збільшуючи і не зменшуючи тиску, вирівняти наведення і, як тільки рівна мушка знову буде зуміщена з точкою прицілювання, знову плавно збільшити натиснення на хвіст спускового гачка. При спуску курка не дивуватися незначним коливанням мушки біля точки прицілювання.

Якщо стріляючий, натискаючи на хвіст спускового гачка, почує, що не може більше не дихати, то не послабляючи і, не збільшуючи натиснення пальця, перевести дихання і, знову затримати його, продовжувати плавно дотискати хвіст спускового гачка.

Припинення стрільби

93. Припинення стрільби може бути **тимчасове** або **повне**.

Для тимчасового припинення стрільби подається команда **"СТІЙ".** За цією командою стріляючий повинен припинити натиснення на хвіст спускового гачка; утримуючи пістолет у правій руці, великим пальцем цієї руки підняти прапорець запобіжника вверх так, щоб він закрив червоний кружок і, якщо потрібно, перезарядити пістолет.

Для перезаряджання пістолета необхідно:

витягнути магазин з основи рукоятки пістолета;

вставити споряджений магазин в основу рукоятки;

якщо буде стрільба, вимкнути запобіжник і, якщо стрільба буде вестись з попередньо зведеним курком, встановити курок на бойовий звід. (Якщо перед перезаряджанням були витрачені всі патрони, необхідно відвести затвор назад і відпустити його).

Для повного припинення стрільби подається команда **"РОЗРЯДЖАЙ".**

За цією командою стріляючий повинен:

припинити натискання на хвіст спускового гачка;

увімкнути запобіжник;

розрядити пістолет.

Для розряджання пістолета необхідно:

витягнути магазин з основи рукоятки;

вимкнути запобіжник (опустити прапорець вниз);

вийняти патрон з патронника, для чого, утримуючи пістолет у правій руці за рукоятку, лівою рукою відвести затвор у крайнє заднє положення і відпустити його; підняти із землі (підлоги) патрон, викинутий затвором із патронника, і обтерти його ганчіркою;

увімкнути запобіжник;

покласти пістолет до кобури;

витягнути патрони з магазина: взявши магазин в ліву руку, великим пальцем правої руки здвинути патрони один за одним вперед по подавачу магазина і підхопити їх долонею тієї ж руки (мал. 59);

достати пістолет із кобури; вставити магазин в основу рукоятки; знову покласти пістолет до кобури і застебнути кришку кобури.

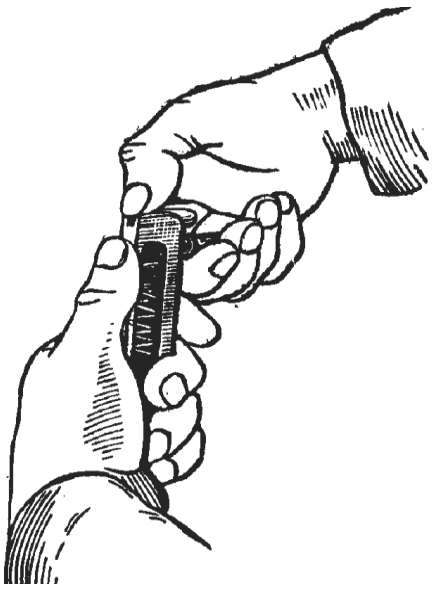

Мал. 59. Як витягнути патрони з магазину

За командою **"ЗБРОЮ - ДО ОГЛЯДУ"** стріляючий зобов'язаний:

лівою рукою витягнути магазин з основи рукоятки і покласти його під великий палець правої руки попереду запобіжника (мал. 60) так, щоб подавач магазина був на 2-3 см вище затвора;

після огляду зброї керівником стрільби взяти магазин у ліву руку;

великим пальцем правої руки натиснути на кнопку затворної затримки і звільнити затвор;

натиснути на спусковий гачок, провести контрольний спуск курка;

поставити запобіжник у положення "запобігання";

вставити магазин в основу рукоятки;

покласти пістолет до кобури.

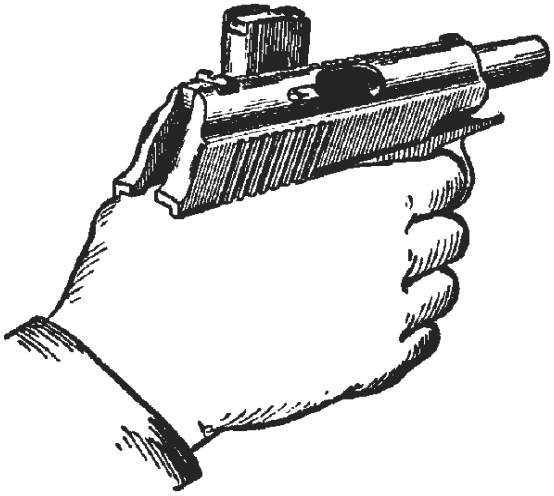

Мал. 60. Положення пістолета і магазина в руці за командою **"Зброю-до огляду"**

Стрільба з упору із-за укриття

94. Упор використовують для підвищення дійсності вогню. В залежності від висоти упора стріляючий повинен приймати відповідне положення для стрільби.

95. Під час стрільби з упору праву руку з пістолетом класти на упор, так щоб кисть її була на вісу, а рукоятка пістолета не торкалася упору.

96. Укриття використовують для ускладнення спостереження противнику і для захисту від його вогню.

97. Під час стрільби з руки із-за укриття необхідно прийняти відповідне положення для стрільби (стоячи, з коліна, лежачи, мал. 54, 55, 56) і прикласти праву руку до упору так, щоб кисть руки з пістолетом була вільною (мал. 61 і 62).

Мал. 61. Положення під час стрільби стоячи із-за укриття

Мал. 62. Положення під час стрільби з коліна із-за укриття

РОЗДІЛ 8
Правила стрільби з пістолета

Загальні положення

98. Військовослужбовець, озброєний пістолетом, веде вогонь у бою самостійно, відповідно до обставин.

99. Вогонь з пістолета характеризується наступними даними:

Відстань, м	Перевищення (пониження) середньої траєкторії в см. при стрільбі з пістолета, приведеного до нормального бою на 25 м.		Радіус розсіювання см.	
	Із перевищенням середньої точки влучання на 12.5 см вище точки прицілювання	Із зуміщенням середньої точки влучання із точкою прицілювання	100% куль	50% куль
10	+5.0	0	3.5	2.0
15	+7.8	+0.3	5.0	3.0
20	+10.2	+0.2	6.5	4.0
25	+12.5	0	7.5	4.5
30	+13.9	-0.5	9.0	6.0
40	+16.0	-2.5	12.0	7.0
50	+16.8	-5.7	16.0	8.0

Вибір місця для стрільби

100. Стрільба з пістолета ведеться з любого місця і з любого положення, яке забезпечує ураження цілі в найкоротший час.

101. В бою місце для стрільби з пістолета вибирається стріляючим самостійно. Під час вибору місця для стрільби необхідно ураховувати обстановини і характер місцевості.

102. Вибране місце для стрільби повинно у найбільшій мірі забезпечувати зручність дій, найбільшу дієвість вогню і укриття від вогню противника.

Вибір цілі

103. Цілями для стрільби з пістолета в бою є одиночні солдати і офіцери противника, які знаходяться на відкритій місцевості, які з'являються або рухаються.

104. Під час вибору цілі керуються значенням цілі, вибирають найближчу і найбільш уразливу.

Вибір точки прицілювання

105. Для надійного ураження цілі враховують відстань до неї і величину перевищення траєкторії, керуючись наведеною вище таблицею.

106. Під час стрільби по нерухомих цілях на відстані до 50 м точка прицілювання вибирається кожного разу у відповідності з розташуванням цілі і її висотою.

107. Стрільбу по цілях, які рухаються в площині стрільби, необхідно вести так, як і по нерухомих цілях. Для ураження цілі, яка рухається під кутом до площини стрільби, точку прицілювання необхідно виносити в напряму руху цілі, враховуючи її швидкість руху.

108. Стрільба по цілі, яка з'являється на короткий час або несподівано, ведуть самозводом і відкривають вогонь навскидку в момент найвигіднішого положення цілі.

Стрільба в умовах обмеженої видимості

109. Під час стрільби вночі при штучному освітленні від стріляючого вимагається велика майстерність, щоб здійснити постріл за короткий термін. При освітленні місцевості стріляючий повинен швидко знайти ціль і здійснити навскидку постріл або декілька пострілів у залежності від довжини освітлення.

Стрільба в темряві і у ясну (місячну) ніч виконується за тими ж правилами що і вдень.

110. Уночі, коли неможливо освітити ціль і прицілитися, необхідно вести вогонь навскидку по силуетах або в бік спалахів від пострілів і різних звуків, які чути зі сторони противника.

Стрільба в умовах дії отруйних і радіоактивних речовин

111. Стрільба в умовах дії отруйних і радіоактивних речовин ведеться в особистих засобах захисту. Правила стрільби по різних цілях ті ж, що і для стрільби в загальних умовах.

Постачання патронами і витрати їх в бою

112. Запас патронів для пістолета носиться в запасному магазині, в кобурі. Кожний військовослужбовець, озброєний пістолетом, зобов'язаний піклуватися про поповнення патронів та економно витрачати їх в бою.

Додаток

Характеристики 9-мм пістолета Макарова (ПМ)

Вага пістолета з магазином без патронів, г.	730
Вага пістолета з магазином, спорядженим вісьмома патронами, г.	810
Довжина пістолета, мм.	161
Висота пістолета, мм.	126,75
Довжина ствола, мм.	93
Калібр ствола, мм.	9
Кількість нарізів ствола, шт.	4
Ємкість магазина, шт.	8
Вага патрона, г.	10
Вага кулі, г.	6,1
Довжина патрона, мм.	25
Бойова швидкострільність, постр./хв.	30
Початкова швидкість польоту кулі, м/с.	315

ЗМІСТ

ЧАСТИНА І
БУДОВА ПІСТОЛЕТА, ПОВОДЖЕННЯ З НИМ, ДОГЛЯД І ЗБЕРЕЖЕННЯ 3
РОЗДІЛ 1
Загальні відомості 3
Призначення та бойові властивості пістолета 3
Загальна будова та робота частин пістолета 3
РОЗДІЛ 2
Розбирання, збирання, чищення та змащування пістолета 6
Розбирання та збирання пістолета 6
Чищення та змащення пістолета 16
РОЗДІЛ 3
Призначення, будова частин і механізмів пістолета, патронів і приладдя 20
Призначення, будова частин і механізмів пістолета 20
Призначення, будова приладдя до пістолета 29
Будова патрона 30
РОЗДІЛ 4
Робота частин і механізмів пістолета 32
Положення частин і механізмів пістолета до заряджання 32
Робота частин і механізмів пістолета при заряджанні 32
Робота частин і механізмів зарядженого пістолета під час вмикання запобіжника 34
Робота частин і механізмів пістолета під час пострілу 34
Робота частин і механізмів пістолета після пострілу 35
Робота частин і механізмів пістолета під час стрільби самовзводом 36
Робота частин і механізмів пістолета після витрати патронів з магазина 36
Затримки під час стрільби з пістолета і способи їх усунення 37
РОЗДІЛ 5
Огляд та підготовка до стрільби пістолета і патронів, догляд за ними та їх зберігання 40
Загальні положення 40
Огляд пістолета в зібраному вигляді 40
Огляд пістолета в розібраному вигляді 42
Огляд протирки, кобури і пістолетного ременя 44
Огляд бойових патронів 44
Підготовка пістолета до стрільби 44
Зберігання пістолета та патронів 45
РОЗДІЛ 6
Перевірка бою пістолета та приведення його до нормального бою 46
Загальні положення 46
Перевірка бою та приведення до нормального бою пістолета 46
ЧАСТИНА ІІ
ПРИЙОМИ ТА ПРАВИЛА СТРІЛЬБИ З ПІСТОЛЕТА 49
РОЗДІЛ 7
Прийоми стрільби з пістолета 49
Загальні положення 49

Підготовка до стрільби ... 49
Виконання пострілу ... 52
Припинення стрільби ... 53
Стрільба з упору із-за укриття ... 55
РОЗДІЛ 8
Правила стрільби з пістолета ... 57
Загальні положення ... 57
Вибір місця для стрільби ... 57
Вибір цілі ... 57
Вибір точки прицілювання ... 57
Стрільба в умовах обмеженої видимості ... 58
Стрільба в умовах дії отруйних і радіоактивних речовин ... 58
Постачання патронами і витрати їх в бою ... 58
ДОДАТОК
Характеристики 9-мм пістолета Макарова (ПМ) ... 59

Відповідальний виконавець майор Вербовенко О.П
Науковий редактор Н.О. Стеценко

Підписано до друку 21.12.04. Формат 60х84 1/16
Ум. друк. арк. 7,46. Обл.-вид. арк. 8. Наклад 500. Зам. № 217/з

Київ-93, вул. Бориспільська, 71 а